

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Т. Г. ШЕВЧЕНКА**

БЛАВТ ОКСАНА ЗІНОВІЇВНА

УДК 796.011.3-056.2(043.3)

**ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ СИСТЕМИ
КОНТРОЛЮ У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ СТУДЕНТІВ
СПЕЦІАЛЬНИХ МЕДИЧНИХ ГРУП**

13.00.02 — теорія та методика навчання
(фізична культура, основи здоров'я)

АФТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
доктора педагогічних наук

Чернігів — 2017

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано у Національному університеті «Львівська політехніка», Міністерство освіти і науки України.

Науковий консультант — доктор наук з фізичного виховання та спорту,
професор
Корягін Віктор Максимович,
Національний університет
«Львівська політехніка»,
завідувач кафедри фізичного виховання.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
Тимошенко Олексій Валерійович,
Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова,
декан факультету фізичного виховання та спорту;

доктор педагогічних наук, професор
Приходько Володимир Васильович,
Дніпропетровський державний інститут фізичної
культури і спорту,
завідувач кафедри олімпійського і професійного спорту;

доктор педагогічних наук, доцент
Адирхаєв Сослан Георгійович,
Відкритий міжнародний університет розвитку людини
«Україна»,
директор Інституту соціальних технологій.

Захист відбудеться 28 грудня 2017 р. об 11 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 79.053.02 у Чернігівському національному педагогічному університеті імені Т. Г. Шевченка за адресою: 14013, Чернігів, вул. Гетьмана Полуботка, 53, ауд. 223.

З дисертацією можна ознайомитись у Науковій бібліотеці Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка (14013, Чернігів, вул. Гетьмана Полуботка, 53).

Автореферат розіслано 27 листопада 2017 р.

**Учений секретар
спеціалізованої вченої ради**

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'S. V. Garkusha', written in a cursive style.

С. В. Гаркуша

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Якість сучасної вищої освіти ототожнюється із ґрунтовністю підготовки працездатних фахівців, що забезпечується належним станом їхнього здоров'я. Нині це питання щодо студентів вищих навчальних закладів належать до глобальних, що безпосередньо пов'язано з реалізацією молодіжної та демографічної політики задля поступового руху прямування українського суспільства до європейської спільноти (В. Г. Ареф'єв; О. А. Архипов; С. В. Грищенко, М. О. Носко; В. М. Корягін; І. М. Медведєва; В. В. Приходько; О. В. Тимошенко). Стан здоров'я студентської молоді є однією із актуальних проблем сучасної педагогіки. Це зумовлює необхідність вирішення важливого державного завдання в галузі вищої школи – забезпечення формування здорової особистості, що визначає загальний рівень економічного й соціального статусу країни й окреслює тенденцію пошуків у розв'язанні цього питання.

Масштабність зазначеного підтверджується результатами наукових досліджень, згідно з якими у вищих навчальних закладах неухильно збільшується кількість студентів спеціальних медичних груп, що є вагомим свідченням тенденції до погіршення здоров'я носіїв інтелектуального потенціалу країни та стану соціальної політики держави (С. В. Гаркуша; Г. П. Грибан; О. В. Тимошенко). Проблему покращання здоров'я молоді неможливо розглядати поза контекстом фізичного виховання, яке посідає належне місце в педагогічній теорії та практиці й котре як функція загальної педагогіки є, по суті, технологією забезпечення здоров'я (С. Г. Адирхаєв; О. Д. Дубогай, Н. Н. Завидівська; С. С. Єрмаков, І. В. Кривенцова; С. І. Присяжнюк; В. В. Приходько).

Нині фізичне виховання визначено як один із пріоритетних напрямів у педагогічній практиці (Національна доктрина розвитку фізичної культури і спорту (2004); Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції Загальнодержавної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на 2012–2016 роки» (2011); Закон України «Про вищу освіту» (2014). У межах проблеми педагогічної підтримки студентів спеціальних медичних груп особливо актуалізуються питання підвищення ефективності їхнього фізичного виховання. А це зумовлює необхідність звернення до проблеми педагогічного контролю, що пояснюється його теоретичним і практичним значенням для оптимального управління результативністю фізичного виховання (О. А. Архипов; І. Л. Ганчар; О. В. Іващенко, О. М. Худолій; В. М. Корягін).

Актуальність пошуку шляхів підвищення ефективності фізичного виховання істотно зростає в зв'язку з реорганізацією системи освіти України відповідно до європейських стандартів. Ефективне фізичне виховання молоді історично є однією з перших значущих педагогічних проблем, й, водночас, осередком інноваційного педагогічного руху. Отож, орієнтири переходу до нової освітньої парадигми передбачають переосмислення доктрини фізичного виховання на рівні європейської якості, відповідну їй модернізацію змісту й оптимізацію його технологічного забезпечення для досягнення нової якості (С. Г. Адирхаєв; М. О. Носко, С. В. Гаркуша, О. М. Воеділова; О. В. Тимошенко). Це цілком співзвучно із найактуальнішими

тенденціями розвитку галузі: Міністерством освіти і науки України визначено та схвалило стратегічні напрями модернізації системи фізичного виховання молоді у навчальних закладах з урахуванням міжнародного досвіду і вітчизняних реалій з метою формування здоров'я молодого покоління, збереження генофонду нації та зміцнення обороноздатності держави (Постанова Верховної Ради України «Про забезпечення сталого розвитку сфери фізичної культури і спорту в Україні в умовах децентралізації влади» від 19.10.2016 р.). У цій самій постанові, у межах реформування освітньої системи, йдеться про необхідність забезпечення більш чіткої регламентації порядку та організації контролю фізичного виховання для забезпечення ефективності цього процесу у навчальних закладах.

Контроль у фізичному вихованні як педагогічне явище є об'єктом постійної дослідницької уваги й дискурсу науковців. Практично кожне дослідження у галузі педагогіки торкається проблем контролю (В. П. Беспалько; А. І. Кузьмінський; В. О. Сухомлинський; М. М. Фіцула). Питання загальної теорії педагогічного контролю у фізичному вихованні висвітлено у численних наукових працях (М. О. Годік; В. М. Заціорський; Т. Ю. Круцевич; Б. Х. Ланда; В. В. Приходько; Л. П. Сергієнко, В. М. Сергієнко). Узагальнення педагогічного досвіду стосовно досліджуваної проблеми у науковому доробку є багатоаспектним, зокрема розглянуто: пошук шляхів оптимізації контролю (О. Д. Дубогай, М. В. Євтушок; В. О. Романенко; В. М. Платонов), питання якості контролю у фізичному вихованні (А. А. Красніков, Н. Н. Чесноков; В. І. Лях); удосконалення технологій тестування (М. І. Попічев; Т. В. Скалій), внесення коректив у норми й вимоги (Г. П. Грибан; С. П. Миронова), організаційно-педагогічні умови реалізації контролю (Т. Ю. Круцевич, М. І. Воробйов, Г. В. Безверхня; Р. І. Купчінов, Т. А. Глазько), формування змісту контролювальних заходів (В. Л. Волков; Б. Х. Ланда; Д. В. Ширококов); розроблення методик оцінювання результатів контролю (Т. Ю. Круцевич; В. М. Сергієнко), створення автоматизованих засобів контролю (Ю. А. Бріскін; В. М. Вовк; В. О. Кашуба; Т. Г. Коваленко; О. С. Соколов), модернізації контролю (В. І. Столяров; Д. В. Ширококов). Ряд дослідників (О. А. Архипов; В. Л. Волков; Р. І. Купчінов, Т. А. Глазько; О. В. Тимошенко; В. М. Сергієнко; Л. П. Сергієнко; О. С. Соколов) розглядають особливості тестового контролю у фізичному вихованні студентів.

Втім, попри наявність цих мультидисциплінарних праць, проблема контролю є однією з найменш досліджених у педагогічній науці. Окрім того, існуючі пошуки зосереджені переважно на аспектах основних медичних груп. Незважаючи на очевидну теоретичну і практичну значущість, контроль у спеціальних медичних групах дотепер не був об'єктом наукового аналізу й предметом наукових досліджень. У наявних розвідках сучасної оздоровчої педагогіки відсутні дослідження з визначення ідей, дидактичних проблем, теоретичних і методичних засад контролю у фізичному вихованні студентів з відхиленнями у стані здоров'я, реалізація котрих сприяє забезпеченню ефективності фізичного виховання у спеціальних медичних групах.

Відтак, актуальність реферованого дослідження в окресленому керунку підтверджується вирішальним значенням для забезпечення результативності фізичного

виховання студентів спеціальних медичних груп ефективного контролю, з одного боку, й недостатністю його науково теоретико-методичного обґрунтування – з іншого. З цього погляду наукову значущість дослідження підкреслюють виявлені суперечності:

- чинний стан контролю у спеціальних медичних групах та необґрунтованість теоретико-методичних підходів до цього процесу;
- потенційні можливості контролю щодо підвищення ефективності фізичного виховання та вирішення проблеми індивідуального особистісного розвитку студентів й відсутності стратегії реалізації цих завдань;
- забезпечення оптимального співвідношення у методиці реалізації контролю необхідністю відстежувати численні параметри за обмеженості терміну фізичного виховання;
- між стрімким інноваційним розвитком, запитом й потребою оновлення змісту тестового процесу, зреалізованого у його модернізації, й відсутністю інтеграції сучасних інноваційних технологій у контролі.

Вельми перспективний шлях вирішення окреслених суперечностей потребує комплексного науково-методичного дослідження задля модернізації чинного устрою контролю за результатами фізичного виховання студентів спеціальних медичних груп для забезпечення його дієвості. У контексті чільних цілей освіти, необхідність впровадження нововведень, принципово нових підходів до розвитку теорії контролю досягнень студентів у їхньому фізичному вихованні та методики їхньої практичної реалізації у спеціальних медичних групах, які б відповідали сучасним науковим уявленням, обумовлених реорганізацією освіти в Україні, актуалізує проблему системного наукового дослідження теоретико-методичних основ контролю у спеціальних медичних групах, що здатні забезпечити ефективне вирішення завдань фізичного виховання студентів із відхиленнями у стані здоров'я.

З урахуванням викладеного вище, виокремлено соціально-педагогічну й науково-прикладну проблему невідповідності чинного стану системи контролю у фізичному вихованні спеціальних медичних груп вимогам якісної реалізації його завдань для забезпечення ефективності фізичного виховання студентів цих груп, що й зумовило вибір теми дисертаційної роботи **«Теоретико-методичні основи системи контролю у фізичному вихованні студентів спеціальних медичних груп»**.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано відповідно до наукового напрямку Інституту гуманітарних і соціальних наук Національного університету «Львівська політехніка» «Актуальні проблеми гуманітарних і суспільствознавчих наук». Тему дисертації затверджено вченою радою Національного університету «Львівська політехніка» (протокол № 15 від 06.10.2015 р.).

Мета дослідження полягає у експериментальному обґрунтуванні теоретико-методичних основ й методики системи контролю у фізичному вихованні студентів спеціальних медичних груп вищих навчальних закладів.

Завдання дослідження:

1. З'ясувати теоретико-методичні основи контролю у фізичному вихованні за літературними джерелами й, на їхній підставі, охарактеризувати детермінанти ефективності тестового контролю студентів спеціальних медичних груп.

2. Емпірично дослідити дієвість чинних тестових методик та систематизувати аспекти їхнього метрологічного забезпечення.

3. Окреслити структуру та зміст проблемного поля дослідження, виявити реорганізаційні засади тестового контролю у спеціальних медичних групах.

4. Експериментально обґрунтувати використання інноваційних засобів інформаційно-комунікаційних технологій у тестовому контролі у фізичному вихованні студентів спеціальних медичних груп.

5. Розробити структурно-функціональну модель системи контролю і методики її реалізації у фізичному вихованні студентів спеціальних медичних груп.

6. Перевірити ефективність практичної реалізації розроблених теоретико-методичних засад контролю у фізичному вихованні студентів спеціальних медичних груп згідно з принципами педагогічного експерименту.

Об'єкт дослідження – контроль у фізичному вихованні студентів вищих навчальних закладів.

Предмет дослідження – теоретичні, методичні основи та експериментальна методика системи тестового контролю у фізичному вихованні студентів спеціальних медичних груп.

Загальна гіпотеза дослідження ґрунтується на припущенні, що якісний контроль у фізичному вихованні студентів спеціальних медичних груп, як чільний чинник формування компетентних управлінських рішень, є базовою основою підвищення ефективності фізичного виховання у разі його реалізації відповідно до розроблених й науково обґрунтованих й практично перевірених теоретико-методичних основ системи контролю студентів з відхиленнями у стані здоров'я, що передбачає модернізацію цієї системи.

Провідною ідеєю дослідження є положення про те, що квалітативний контроль у фізичному вихованні як цілеспрямована інформаційно-констатувальна, діагностична й рефлексивна взаємодія учасників педагогічного процесу, яка забезпечує його ефективність. Як спеціально організований процес, що створює умови, необхідні для реалізації потенцій фізичного виховання, контроль у фізичному вихованні студентів спеціальних медичних груп повинен функціонувати як інтегрована система, діяльність котрої спрямована на вирішення основного завдання фізичного виховання – забезпечення готовності студентів з відхиленнями у стані здоров'я до майбутньої професійної діяльності. З позицій прогресивних педагогічних технологій, він повинен функціонувати як метод наукового проектування, передбачення й точного відтворення педагогічних процесів, що гарантують високий рівень фізичного виховання студентів з відхиленнями у стані здоров'я.

Концепцію дослідження сформовано як органічну реплікацію концептів, що сприяють реалізації провідної ідеї.

Методологічним концептом визначено цілісну синтезовану реалізацію наукових підходів у аспекті реорганізації системи контролю у фізичному вихованні студентів спеціальних медичних груп, необхідних для вивчення питань контролю у цих групах, формування емпіричної теорії дослідження, засвоєння нових знань чи для корегування та інтеграції вже відомих. З огляду на те, що контроль у фізичному вихованні – це комплексний педагогічний процес, що потребує системного аналізу його характеристик. З використанням основних ідей теорії систем й системного підходу, як методологічний спосіб пізнання педагогічних фактів та процесів, досліджено елементи контролю у спеціальних медичних групах як системи з логічним підґрунтям конструкції, у перманентному взаємозв'язку і взаємодії її структурних складових та їхніх системоутворювальних відношень, які діють з певною детермінованістю. Застосування різновидів системного підходу (комплексного, структурного, цілісного), як методологічної установки програми дослідження у процесі вирішення теоретичних завдань та формування технології тестового контролю дало змогу розглянути досліджувану систему як сукупність взаємопов'язаних компонентів, зв'язків та відношень, об'єднаних єдиною функцією. Використання положень теорії функціональних систем, теорії взаємодії в ієрархічних системах та педагогічних ідей стало основою розкриття цілісності процесу контролю у фізичному вихованні студентів спеціальних медичних груп й механізмів, що забезпечують його продуктивну реалізацію на фундаментальному рівні. Синергічний підхід дав підстави розглядати систему контролю у як системи з власною логікою організації із цілісною логічною єдністю компонентів методичного апарату для розроблення й інтеграції у процес контролю інноваційних технологій на випередження. Антропологічний підхід застосовано у проектуванні й побудові антропологічно скерованої методики тестування, для створення умов для реалізації й стимулювання розвитку потенційних можливостей студентів у цілісному педагогічному процесі фізичного виховання. Реалізація диференційованого й особистісно-орієнтованого підходу сприяли забезпеченню імперативу урахування індивідуальних особливостей стану здоров'я студентів у забезпеченні адресної корекції, відповідно із захворюваннями, у ході тестування, оцінюванні й інтерпретації його результатів для ефективного вирішення завдань контролю. Акмеологічний підхід в організації контролю й оцінювання його результатів передбачав спрямування цих процесів на особистісне досягнення кожного студента. Діяльнісний підхід за допомогою послідовної індивідуалізації педагогічного процесу контролю, сприяв вмотивуванню студентів на виконання завдань фізичного виховання, а педагога орієнтував на об'єктивне оцінювання, аналіз отриманих результатів та відповідне їм коригування педагогічних впливів. Орієнтацією на функціональний підхід забезпечено визначенням параметрів психофізичного стану студентів, що з урахуванням їхнього стану здоров'я потребували корегування; для найефективнішої координації педагогічних дій й запобігання негативних впливів у ході фізичного виховання. Реалізацію інтегративного підходу покладено в основу формування інструментарію об'єктивізації кількісних педагогічних вимірювань й відповідного останньому коригування змісту педагогічних дій. Використання ідей комплексного підходу зумовлено необхідністю створити нові технології контролю з позицій цього підходу для якісної модернізації процесу

тестування (оновлення змісту, форм, методів, засобів). Інноваційний підхід забезпечує запровадження інформаційно-комунікаційних технологій у процес контролю.

Теоретичний концепт визначає низку ідей, дефініцій, які покладено в основу окреслення змістовної сутності контролю у фізичному вихованні, його наукових основ; обґрунтування педагогічних умов, що забезпечують модернізацію теорії та практики цього процесу у контексті інноваційних процесів, конкретизацію його організації й змісту; чинники механізму проектування і реалізації структурно-функціональної моделі, що загалом розкривають основні питання проблеми, визначають загальні закономірності й принципи побудови та функціонування раціональної методики контролю у спеціальних медичних групах. Керівними в концепті були такі наукові постулати: теорії функціональних систем; теорії взаємодії в ієрархічних системах; педагогічних ідей; положення теорії педагогічних вимірювань й досліджень; теорії тестів та теорії оцінок; теорії контролю рухової діяльності, засад теорії та методики фізичного виховання; ідей системного підходу до організації педагогічного процесу й чинної концепції фізичного виховання у спеціальних медичних групах.

Методичним концептом дослідження репрезентовано реорганізацію методичних засад тестового контролю у фізичному вихованні студентів спеціальних медичних груп, що передбачає модернізацію системи контролю й відображено у розробленій моделі та обґрунтування положень методики тестового контролю у фізичному вихованні студентів спеціальних медичних груп; створення відповідного методичного забезпечення тестування (організації цілісного педагогічного процесу) й запровадження сучасних педагогічних технологій на усіх етапах узгодженої системи планомірного контролю.

Практичний концепт передбачає запровадження розроблених теоретико-методичних положень у практику фізичного виховання спеціальних медичних груп та експериментальну перевірку ефективності їхньої реалізації на фундаментальному рівні. Репрезентовану авторську розробку педагогічних дій подано у вигляді узгодженої науково обґрунтованої системи планомірного контролю, інноваційної за сутністю, яка скерована на ефективне вирішення завдань фізичного виховання студентів спеціальних медичних груп.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань у ході дослідження використано комплекс теоретичних і практичних методів:

– на теоретичному рівні загальнонаукові: аналіз (аналітичний, структурно-цільовий, ретроспективний, проблемно-орієнтований) для отримання теоретичного й емпіричного матеріалу; синтез й узагальнення інформації викладеній у науковій літературі, документальних і методичних джерелах (для з'ясування теоретичних аспектів проблеми, їхнього стану й розробленості; для встановлення способів, рівнів здійснення, дослідницьких підходів щодо формування положень дослідження); порівняння, абстрагування, індукції й систематизації (для опрацювання теоретичних даних, формулювання основних положень дослідження та їхньої систематизації в контексті розглянутої проблематики); реконструювання (для

визначення сутності та змісту структурно-функціональної моделі й викладення особистої думки щодо досліджуваного питання);

– на емпіричному рівні – 1) педагогічних: педагогічне спостереження, педагогічний експеримент що передбачав констатувальний і формувальний етапи, для перевірки ефективності спроектованої структурно-функціональної моделі; 2) педагогічне тестування для здійснення контролювальних процедур (передбачало вивчення динаміки параметрів психофізичного стану студентів об'єктивне вимірювання характеристик досліджуваного педагогічного процесу, що вивчався); 3) моделювання: логічного (для розроблення структурно-функціональної моделі системи контролю і методики її практичного упровадження) та технічного (для створення інноваційних засобів контролю, що підлягали вивченню); 4) математичної статистики: описового (дисперсійний, кореляційний, факторний аналізи) й індуктивного (метод оцінювання статистичних гіпотез – багатовимірний статистичний аналіз для визначення статистичної значущості результатів) оброблення цифрових масивів (кількісної та якісної характеристики емпіричних даних) для опрацювання та інтерпретації результатів експериментального дослідження.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що *уперше*:

– обґрунтовано теоретико-методичні основи, структурно-функціональну модель і методику тестового контролю у фізичному вихованні студентів спеціальних медичних груп;

– обґрунтовано архітектуру тестового контролю у спеціальних медичних групах;

– уніфіковано критерії вибору інструментарію тестового контролю, що стало основою для формування змісту тестових програм контролю, які відзначаються комплексністю підходу та диференціацією змісту;

– обґрунтовано засади диференціації оцінювання результатів тестового контролю у спеціальних медичних групах, що подано як дидактичну модель авторської методики оцінювання;

– запропоновано інноваційну індивідуально-орієнтовану методику інтерпретації результатів тестового контролю, що полягає у запровадженні «формуального» оцінювання;

– виявлено неефективність чинного нормативно-орієнтованого підходу до оцінювання результатів тестового контролю у спеціальних медичних групах, зважаючи на запити релевантності та репрезентативності норм;

– створено прикладну експертну систему – програмне комплексне інформаційно-комунікаційне забезпечення контролю та оцінювання досліджуваних параметрів, яка уніфікує й інтенсифікує отримання й обробку результатів тестування.

Результати наших досліджень *підтвердили* дані: про низький рівень психофізичного стану студентів спеціальних медичних груп; про неадекватність чинних норм й вимог у спеціальних медичних групах, що зумовлює необхідність перегляду критеріїв оцінювання й контролю студентів цих груп; про низьку ефективність чинного контролю у спеціальних медичних групах та невідповідність її

вимогам до організації фізичного виховання як керованого процесу; про те, що чинні методики тестового контролю не забезпечують достеменності діагностики досліджуваних параметрів через наявність об'єктивних чинників; що якісний контроль є чільним чинником формування компетентних управлінських рішень у фізичному вихованні спеціальних медичних груп.

Удосконалено наукові підходи щодо змісту, форм, методів та засобів контролю у спеціальних медичних групах, що відображено у формуванні комплексного науково-практичного структурного устрою тестового контролю студентів з відхиленнями у стані здоров'я; до побудови тестового процесу в спеціальних медичних групах, з внесенням коректив у організаційну структуру та методичне забезпечення контролю на основі комплексного підходу до вирішення його завдань.

Набули подальшого розвитку наукові положення: щодо місця і ролі педагогічного контролю у фізичному вихованні та понять, змістовної сутності, структури й логіки формування фракцій тестового контролю у спеціальних медичних групах, що сприяло отриманню нових даних у ракурсі схожих тенденцій і розбіжностей стосовно цього для обґрунтування ефективних напрямів інноваційної реорганізації контролю; рекомендації щодо оптимізації тестового контролю у спеціальних медичних групах на основі його якісної модернізації; щодо дослідження психофізіологічних функцій студентів з відхиленнями у стані здоров'я, як одних із визначальних чинників, що лімітують ефективність їхнього фізичного виховання.

Практичне значення одержаних результатів полягає у: використанні теоретичних, практичних напрацювань і емпіричних результатів для удосконалення системи контролю у фізичному вихованні спеціальних медичних груп; розробленні організаційно-методичних засад її якісної реорганізації для внесення змін в організацію й проведення комплексного контролю у цих групах, а також у оцінювання ефективності фізичного виховання загалом; у експериментальній перевірці структурно-функціональної моделі й методики тестового контролю студентів спеціальних медичних груп; застосування комплексної системи контролю дає змогу підвищити ефективність фізичного виховання студентів спеціальних медичних груп; у трансформації накопичених знань та можливості використання отриманих фактичних даних для внесення змін та доповнень до змісту програми навчальної дисципліни «Фізичне виховання у спеціальних медичних групах»; в адаптації його найважливіших теоретичних положень до рівня методичних вказівок для викладачів-практиків: «Методики тестового контролю у спеціальних медичних групах», «Система контролю у спеціальних медичних групах»; розробленні науково-практичних пропозицій щодо реалізації тестового контролю у спеціальних медичних групах; розробленні норм оцінювання результатів тестового контролю студентів спеціальних медичних груп; реорганізації системи контролю на основі її модернізації, що реалізовано в запропонованих інноваційних інформаційних засобах контролю, які забезпечують оброблення інформації й структуризації її у вигляді бази даних. Розроблену систему контролю можна використовувати в будь-якому вищому навчальному закладі, незалежно від його профілю.

Сукупність теоретико-практичних положень дисертації забезпечить розвиток перспективного напрямку у формуванні системи контролю з використанням досягнень інших галузей знань, що може слугувати основою для подальших канонічних досліджень. Наведений фактичний матеріал і зроблені на його основі висновки й узагальнення дають підстави визначити перспективні напрями розвитку педагогічних засад керування у фізичному вихованні спеціальних медичних груп.

Практична значущість наукового дослідження підтверджена актами впровадження результатів досліджень у практику: Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (довідка № 1124 від 10.03.2017 р.); факультету фізичного виховання і спорту Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (довідка № 14/15 від 28.02.2017 р.); факультету фізичної культури та здоров'я людини Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (довідка № 17/15–494 від 19.02.2017 р.); Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (довідка № 10 від 15.02.2017 р.); Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького (довідка № 01-15/199 від 06.03.2017 р.); Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди (довідка № 01/10–368 від 14.04.2017 р.); Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (довідка № 03-28/12/786 від 13.03.2017 р.); Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка (довідка № 498 від 1.03.2017 р.); Київського національного університету будівництва і архітектури (довідка № 27-04/179 від 02.03.2017 р.); Запорізького національного університету (довідка № 01-14/46 від 14.03.2017 р.).

Особистий внесок здобувача. Науково-дослідні дані, наведені у дисертаційному дослідженні, одержала та опрацювала автор одноосібно. У наукових публікаціях, підготовлених у співавторстві, здобувачеві належать пріоритети у формуванні ідей і напрямів досліджень, аналізі, опрацюванні фактичного матеріалу, його теоретичній інтерпретації й формулюванні висновків й підготовці окремих розділів у монографіях та посібниках. У патентах здобувач розробила завдання для проектування приладів й оформила тексти.

Апробація результатів дисертації. Результати дисертаційного дослідження оприлюднено на таких міжнародних наукових конференціях: «Актуальні проблеми сучасної біомеханіки фізичного виховання та спорту» (Чернігів, 2012–2017), «Здоров'я і освіта: проблеми та перспективи» (Донецьк, 2012), «Физическая культура и спорт студенческой молодежи в современных условиях: проблемы и перспективы развития» (Тула, 2012), «Психологічні, педагогічні та медико-біологічні аспекти фізичного виховання та спорту» (Одеса, 2013–2015), «Соціум. Наука. Культура» (Київ, 2013), «Modern problems and prospects of development of physical education, health and training of future specialists in physical education and sport» (Київ, 2013–2015), «Молода спортивна наука України» (Львів, 2013–2015), «Сучасна наука в мережі INTERNET» (Київ, 2013), «Научное обоснование физического воспитания, спортивной тренировки и подготовки кадров по физической культуре и спорту» (Минск, 2013), «Основні напрями розвитку фізичної культури, спорту та фізичної

реабілітації» (Дніпропетровськ, 2013–2015), «Природне середовище і здоров'я людини. Фізкультурно-оздоровчі технології формування особистості фахівця» (Чернігів, 2013), «Психологія и педагогика: методика и проблемы практического применения» (Новосибирск, 2013), «Проблемы качества физической и здоровьезберегающей деятельности образовательных учреждений» (Екатеринбург, 2014), «Валеопедагогические проблемы здоровьесформирования подростков, молодежи и населения» (Екатеринбург, 2014), «Университетский спорт в современном образовательном социуме» (Минск, 2015), «Актуальні проблеми фізичного виховання та спорту в сучасних умовах» (Дніпропетровськ, 2015, 2016), «Сучасні тенденції розвитку освіти і науки в інтердисциплінарному контексті» (Дрогобич, 2015), «Міжнародний форум прихильників фізичної культури, студентського спорту та здорового способу життя» (Дніпро, 2016), «Фізична культура, спорт та здоров'я: стан і перспективи в умовах сучасного українського державотворення в контексті 25-річчя Незалежності України» (Харків, 2016) та всеукраїнських: «Фізична культура дітей та молоді на сучасному етапі» (Рівне, 2012), «Актуальні проблеми фізичного виховання студентів в сучасних умовах» (Дніпропетровськ, 2013); «Актуальні проблеми фізичного виховання студентської молоді Львівщини» (Львів, 2013); «Актуальні проблеми соціально-гуманітарних наук» (Дніпропетровськ, 2013) «Теоретико-методичні основи організації фізичного виховання молоді» (Львів, 2014), «Фізичне виховання і спорт у контексті державної програми розвитку фізичної культури в Україні» (Житомир, 2014), «Актуальні проблеми фізичного виховання студентів в умовах кредитно-модульної системи навчання» (Дніпропетровськ, 2014), «Актуальні проблеми фізичного виховання різних верств населення» (Харків, 2015–17), «Проблеми сучасної валеології, фізичної культури та реабілітації» (Херсон, 2015), «Історичні, теоретико-методичні, медико-біологічні аспекти фізичної культури і спорту» (Чернівці, 2016), «Педагогічні технології формування культури здоров'я особистості» (Чернігів, 2016).

Публікації. За темою дисертації опубліковано 96 друкованих праць, серед яких: 5 монографій, 3 навчальні посібники, 26 статей у наукових фахових виданнях України, 9 статей у журналах, які входять до міжнародних наукометричних баз (1 журнал входить в базу даних Web of Science Core Collection Index) 6 статей у закордонних наукових періодичних виданнях, 31 апробаційна праця, отримано 14 патентів України.

Матеріали дисертації «Диференційований підхід до рухового режиму студентів спеціальних медичних груп залежно від характеру і тяжкості захворювання» на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання та спорту, захищеної у 2012 р., не використовувались.

Структура й обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел (485, з яких 90 латиницею) та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 546 сторінок, з них 394 основного тексту. Роботу ілюстровано таблицями (46 подано у основному тексті роботи та 61 у додатках) та рисунками (37 у основному тексті роботи та 5 у додатках).

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У «Вступі» обґрунтовано актуальність вибраної теми, вказано зв'язок з науковими планами, темами, сформульовано мету і завдання роботи, визначено предмет та об'єкт дослідження, запропоновано гіпотезу, провідну ідею, окреслено методи розв'язання завдань, розкрито наукову новизну та практичну значущість результатів дослідження, подано інформацію про впровадження та апробацію результатів експериментальної роботи й публікації за темою дисертації.

У першому розділі «**Педагогічні засади науково-методичного забезпечення контролю у фізичному вихованні студентів спеціальних медичних груп**» висвітлено розв'язання першого завдання дослідження. Репрезентовано об'єктну частину дослідження, що полягає у конструктивному аналітичному аналізі й систематизації, викладених у науковій літературі, документальних і методичних джерелах теоретичних знань щодо контролю у фізичному вихованні та узагальненні передового педагогічного досвіду його організації у спеціальних медичних групах (далі СМГ), подано результати вивчення діалектики його розвитку. На теоретичному рівні студійовані теорії, ідеї, термінологію у напрямі дослідження. У результаті пошукових досліджень визначено етапи розвитку педагогічної думки щодо об'єктивних форм контролю у фізичному вихованні студентів та основні тенденції їхнього розвитку.

Теоретико-методичні засади контролю у фізичному вихованні обґрунтовано як сукупність поглядів, спрямованих на розгляд й тлумачення цього процесу на конкретно-науковому рівні дослідницького пошуку. На підставі різнобічного розгляду та узагальнення наукових напрацювань питань контролю фізичному вихованні (Х. Бубе зі спів. 1968; М. О. Годік, 1994; В. М. Заціорський, 2006; В. В. Приходько, В. Г. Вікторов, 2009; Л. П. Сергієнко, 2001-2015) вивчено, конкретизовано й систематизовано відомості про види, змістовні компоненти, етапи, вимоги та особливості організації й практичної реалізації педагогічного контролю загалом, й тестового зокрема. За допомогою категоріально-аспектного аналізу уточнено поняттєвий апарат та поглиблено проаналізовано ключові терміни і поняття в аспекті дослідження: контроль, діагностика, моніторинг, тестування, тест, оцінка, оцінювання, норма, норматив, засоби контролю та їхнє трактування у контексті нашої наукової розвідки.

Встановлено, що педагогічна наука розглядає систему контролю як органічну складову фізичного виховання студентів, що забезпечує управління цим процесом, відтак є чинником його ефективності. У теорії та методиці фізичного виховання контроль розглядається як систематизована діяльність, що взаємопов'язує чільні функції фізичного виховання, успішна реалізація котрих гарантує його дієвість, а саме: перевірку й оцінку. Як багатофракційна бінарна функціональна система за структурою, контроль у фізичному вихованні студентів СМГ передбачає інтеграцію у педагогічному процесі елементів медико-біологічного контролю (С. Г. Адирхаєв, 2015; Г. П. Грибан, 2014; В. М. Корягін, 2013; Т. Ю. Круцевич зі спів., 2011; А. В. Магльований, 2015).

Як основа будь-якого методу впливу, контроль забезпечує проектування, передбачення й точне відтворення педагогічних процесів, що гарантують високий рівень фізичного виховання студентів. Реалізація контролювальних функцій полягає у послідовних, цілеспрямованих управлінських діях такого циклу: аналіз – планування – упровадження пропозицій – вимірювання результатів – аналіз. З'ясовано, що у практиці фізичного виховання використовують п'ять видів контролю, у кожного з яких своє функціональне призначення. Вся сукупність процедур контролю надає інформацію, необхідну для порівняльного аналізу впливів протягом курсу чи його певного етапу й динаміки результативних показників сумарної ефективності цих впливів на психофізичний стан студентів. Надалі процес контролю ми намагаємось розглядати комплексно як систему, діяльність якої скерована на оптимізацію та підвищення ефективності фізичного виховання.

У ході пошукової діяльності виявлено та обґрунтовано педагогічні засади теоретико-методичного забезпечення тестового контролю у СМГ, а також особливості цього процесу. За допомогою систематизованого комплексного наукового підходу визначено чинники, які детермінують дієвість цього процесу у СМГ та їхні специфічні характеристики, зумовлені станом здоров'я студентів цих груп.

Отож, з погляду сучасних науково-теоретичних педагогічних досліджень й з позицій їхньої практичної реалізації, з'ясовано, що контроль у фізичному вихованні студентів з відхиленнями у стані здоров'я є засобом педагогічної діагностики, який реалізується під час тестування. Останнє розглядається як комплекс стандартизованих методів вимірювання показників, за значенням яких оцінюють психофізичний стан студентів та роблять висновки про ефективність фізичного виховання.

На підставі вже створеного загальнотеоретичного фундаменту педагогічних постулат теорії тестів (П. К. Благуш, 1992; Е. Я. Бондарєвський 1983; Х. Бубе зі спів., 1968; М. О. Годік, 1994; В. М. Заціорський, 2006; В. М. Корягін, 2010-2015; Т. Ю. Круцевич, 2000-2011; Л. П. Сергієнко, 2001-2015) тестування у фізичному вихованні визначено як діяльність зі збирання, систематизації, аналізу й зберігання інформації про поступ фізичного виховання. Як система завдань специфічної форми, спрямованого змісту й адекватного рівня складності для достеменного вимірювання та об'єктивної оцінки психофізичного стану студентів, тестовий контроль є невід'ємним елементом, важливим інструментом й функціонально релевантним засобом керування навчально-оздоровчим процесом (І. І. Вржесневський, 2011; Б. Х. Ланда, 2011; Т. Ю. Круцевич, 2012; В. М. Сергієнко, 2016). Виокремивши чинники дієвості контролю у фізичному вихованні, встановили, що за умови правильної побудови тестового процесу, простоти і доступності тестів досягається: об'єктивність оцінювання; оперативність отриманих результатів та їхнього оцінювання, придатність результатів тестового контролю для автоматизованого оброблення та використання статистичних методів, великі евристичні оцінювальні ресурси; конкретність контролю необхідних параметрів.

Головна мета тестового контролю у СМГ полягає в управлінні процесом фізичного виховання на основі оперативного отримання об'єктивних й достовірних даних щодо ефекту педагогічних дій. Система контролю повинна діяти відповідно до визначених

принципів та виконувати функції, що забезпечують досягнення цілей фізичного виховання у СМГ (М. О. Годік, 1994; В. М. Заціорський, 1989-2006; В. М. Корягін, 2010-2015; Т. Ю. Круцевич, 2000-2011; Л. П. Сергієнко, 2001-2015). Тестування, як метод педагогічного контролю у СМГ, спрямоване на реалізацію управлінської, удосконалювальної, контролювальної цілей. Поряд з тим, воно виконує такі функції: діагностична, оцінювальна, керувальна, прогнозувальна, організаційна, мотиваційно-стимулювальна, розвивальна й дослідницька.

Синтезом теоретико-методичних підходів до організації тестового контролю у фізичному вихованні, специфіка й своєрідність яких у СМГ потребує особливо ретельного розгляду, окреслено особливості його реалізації та детермінанти забезпечення ефективності, які ґрунтуються на засадах метрологічного забезпечення тестів. Відтак, ефективність тестового контролю забезпечується тільки за умови відповідності тестових випробувань метрологічним вимогам: визначена мета, забезпечено стандартизацію методики, установлену міру автентичності тестових випробувань й розроблено належну методику оцінювання результатів.

Втім, під час аналізу наукових напрацювань та аналізу стану розробленості проблеми в теорії та методиці фізичного виховання СМГ з'ясовано, що хоча проблема тестового контролю сьогодні у центрі наукових досліджень галузі, а тематичний діапазон розвідок доволі значний, емпіричні дані щодо означених питань у СМГ істотно обмежені й дискретні, визначено ті з них, які не піддаються верифікації на даних інформаційного масиву. Виявлено відсутність рекомендацій щодо наукового обґрунтування та практичної реалізації тестового контролю у СМГ як у теоретичному, так і в практичному ракурсі, скерованих на забезпечення ефективності фізичного виховання студентів цих груп.

Отже, здійснена пошукова розвідка стала фундаментом керівних орієнтацій для проведення наукового дослідження системи контролю у фізичному вихованні студентів СМГ та дала змогу чітко окреслити напрям авторського пошуку.

У другому розділі **«Теоретико-експериментальне обґрунтування дієвості тестового контролю у спеціальних медичних групах»** викладено результати констатувального етапу експериментального дослідження, спрямованого на вирішення другого та третього завдань роботи. Етап передбачав отримання та накопичення емпіричних даних щодо чинного стану контролю у СМГ, чинників, які детермінують його ефективність, установлення їхньої інформативної значущості та з'ясування проблемних аспектів обраного напрямку наукової розвідки.

Обґрунтовано загальну стратегію, логіку й методику організації експериментальної роботи. Наведено деталізовану характеристику, опис й обґрунтування використаного комплексу методів наукового пізнання, визначено загальну методику дослідження; подано відомості про організацію дослідження, етапність проведення експерименту, дані про досліджуваній контингент та експериментальну базу.

Для досліджень вибрано студентів ($n=436$) Національного університету «Львівська політехніка», які за станом здоров'я скеровані у СМГ для занять фізичним вихованням. Кількісний склад дослідно-експериментальних груп (ЕГ й КГ) був однаковий – 120 хлопців і 120 дівчат, які вступили на перший курс навчання, з них по 40 осіб у групах

із захворюваннями: серцево-судинної системи, респіраторної, опорно-рухового апарату, нервової системи, органів травлення та обміну речовин й офтальмологічними. Досліджувану вибірку сформовано згідно із захворюваннями студентів. Дотримано вимог щодо достатності її обсягу на рівні $p < 0,05$.

Для здійснення цілісного теоретико-емпіричного дослідження визначено послідовність педагогічного процесу, спрямованого на вирішення окреслених завдань та доведення висунутої гіпотези. Відповідно до поставлених завдань, наукові пошуки експерименту структуризовано на три взаємопов'язані етапи. Побудовано алгоритм дослідження, який дає можливість з використанням методів наукового пізнання, виявити суперечності й проблемні аспекти чинного устрою та скерувати розвиток педагогічної практики у процесі експериментального пошуку.

Відповідно до фундаментальних положень теорії тестів (Е. А. Бондаревський, 1970–1983; М. О. Годік, 1973–1994; В. М. Заціорський, 1979–2006; В. О. Романенко, 2005–2013; Л. П. Сергієнко, 2001–2015), чільним чинником забезпечення ефективності тестового контролю у фізичному вихованні СМГ є автентичність застосовуваних методик. Відтак ми вважали доцільним визначення автентичності чинних тестових методик для формування потенцій використання отриманих результатів як вихідної емпіричної та теоретичної основи реорганізації системи контролю.

Аналізом ефективності чинних методик тестового контролю виявлено, що кількісні значення коефіцієнтів автентичності у межах середнього та низького рівнів, згідно з шкалами їх градації. Втім, емпірично встановлено, що рівень автентичності не є абсолютним показником й варіює залежно від контингенту досліджуваних, умов тестування та інших чинників, знижують її кількісну оцінку, яку розглядають завжди тільки в контексті випадкових похибок вимірювання. У підсумку доведено недоцільність використання у тестовому контролі студентів СМГ уніфікованого методичного підходу, розробленого на основі середньостатистичних норм й шкал оцінювання. Експериментально встановлено, що ключовим чинником зведення нанівець міри автентичності тестів є чітка регламентація процедури тестування, унаслідок чого чинна методика тестування у СМГ є емпіричного характеру.

У результаті комплексних досліджень отримано дані про динаміку параметрів фізичної підготовленості студентів СМГ у ході фізичного виховання. Згідно з підсумковими результатами тестового контролю, скласти тестові випробування, передбачені чинною навчальною програмою, на «відмінно» можуть менш ніж 3,0 % загальної кількості студентів за всіма досліджуваними параметрами. Переважна більшість студентів за результатами складання тестових вимог отримує оцінку «задовільно» (до 78,5 %). Дані проведеного дослідження свідчать, близько 30 % досліджуваного контингенту виявились неспроможними виконати обов'язкові тестові вимоги. Це підтверджує наведені в літературі висновки (Г. П. Грибан, 2014; В. М. Корягін, 2013; А. В. Магльований, 2015) про неадекватність чинних норм й вимог у СМГ. Установлено, що рівень фізичної підготовленості студентів СМГ протягом навчання відповідає незадовільному.

Результати констатувального етапу експерименту узгоджуються із численними емпіричними даними про те, що ефективність фізичного виховання у ВНЗ значно

нижча від необхідний, що сприяє перманентній тенденції до збільшення контингенту СМГ (О. Д. Дубогай, Н. Н. Завидівська, 2012; С. В. Гаркуша, 2013; Г. П. Грибан, 2012; С. С. Єрмаков зі спів. 2013; М. О. Носко, С. С. Єрмаков, С. В. Гаркуша, 2010; С. І. Присяжнюк, 2012; О. В. Тимошенко, 2015).

Отож, теоретико-емпіричним аналізом ефективності чинного стану тестового контролю у СМГ визначено дискурс проблематизації у цьому ракурсі. Отримані результати дали змогу сформулювати уявлення про стан чинного тестового контролю у СМГ, його специфіку та виокремити дискусійні положення щодо устрою й функціонування цього процесу. Об'єктивною підставою окреслення й узагальнення науково-прикладних проблем, пов'язаних з досліджуванним об'єктом, став комплекс виявлених суперечностей, котрі й визначають спектр його проблемного поля.

Установлено, що чинниками низької ефективності тестового контролю у СМГ є теоретичні, організаційні й методичні недоліки: не здійснено теоретичного обґрунтування тестового контролю у СМГ, що спричинює неоднозначне трактування теоретичних аспектів, викладених у теорії тестів; відсутні ідеї і положення щодо формування змісту, організації контролю у СМГ; використовується суворо регламентований підхід до вибору показників контролю; застосовується уніфікована тестова програма; актуальним залишається питання вибору тестової програми з урахуванням особливостей студентів цих груп, поки що не запропоновано науково-теоретичних й практично обґрунтованих рекомендацій щодо цього; поза увагою науковців залишаються дослідження міри розвитку психофізіологічних функцій у процесі фізичного виховання СМГ; рівень метрологічного забезпечення тестового контролю у СМГ не відповідає запитам теорії тестів; у тестовому контролі не реалізовано дидактичних принципів диференціації й індивідуалізації; педагогічна оцінка результатів контролю з використанням стандартизованих норм і вимог неадекватна; не вирішене питання створення тестів й інтерпретації результатів їхнього виконання стосовно студентів із різними захворюваннями; у системі контролю не має інноваційних нововведень. Окреслено й вихідні позиції та конкретизовано перспективні напрями стагнації дослідницьких підходів для вирішення з'ясованих проблемних моментів у системі контролю, що має теоретичне і практичне значення для підвищення ефективності фізичного виховання у СМГ. Загалом вони сприяли пошуку педагогічної теорії й практики шляхів дієвого застосування його потенціалу у цьому процесі.

У третьому розділі «**Інноваційна реорганізація системи контролю у спеціальних медичних групах у контексті модернізації**» висвітлено розв'язання четвертого завдання дослідження й репрезентовано підсумки винахідницької діяльності.

Здійснений педагогічний аналіз на попередніх етапах дисертаційного дослідження став фундаментом керівних орієнтацій обґрунтування доцільності та ефективності використання нових, зокрема інноваційних, педагогічних підходів у процесі контролю. З огляду на те, що нині розвиток і запровадження інноваційних технологій набувають статусу галузі знань у педагогічній науці, у межах модернізації тестового контролю у СМГ виділено напрями реалізації окресленої ідеї. Отож, інновації з позицій і в контексті нашого дослідження, з одного боку – ідеї, підходи,

методи, технології, які дотепер не використовувались, з іншого – комплекс елементів чи окремі елементи педагогічного процесу, з прогресивними починаннями, щодо формування нововведень у системі, що забезпечує модернізацію процесу контролю у ході змін. Ураховано, що процес інформатизації сучасної освіти зумовлює потребу розроблення нової моделі фізичного виховання у СМГ, основаної на застосуванні інформаційно-комунікаційних технологій. Основний напрям такої стратегії, полягає у створення системи контролю випереджувального характеру, який значно поліпшить якість контролю вальних процедур та отриманих результатів.

Відтак, подальші експериментальні дослідження були спрямовані на усунення низки проблемних чинників (зокрема забезпечення контролю значного переліку вимірюваних параметрів, які необхідно реєструвати; задоволення вимог до метрологічного забезпечення збору та аналізу інформації, тощо) реалізації тестування з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Результати здійсненого наукового пошуку втілено у інноваційно-інформаційному забезпеченні реалізації тестового контролю у СМГ. Розроблена у ході експериментального дослідження прикладна експертна система подана у вигляді вимірювальних установок, що як засоби реалізації інформаційно-комунікаційних технологій у тестовому контролі оформлені у Патентах України на Корисну модель.

Принцип дії експертної системи полягає у тому, що отримана інформація тестування передається від студента до викладача за допомогою сукупності засобів, які утворюють структурну мережу передавання даних. Передавачами й приймачами інформації слугували пристрої, побудовані на основі сучасних нанотехнологій. Передавання даних у прикладній системі забезпечено безпроводними пристроями передавання інформації – Bluetooth. У системі інформація обробляється програмним забезпеченням, подальша її архівація здійснюється у інфраструктурі центрів зберігання і оброблення даних в особистому текстовому форматі для кожного студента і доступна для них. В програмі передбачено цифрову та графічну візуалізацію результатів, збереження та утилізацію даних, інформацію про алгоритм тестування.

Ефективність використання прикладної експертної системи у тестовому контролі забезпечується: зручністю у використанні та компактністю пристроїв, комфортністю проведення тестування, короткочасністю процедури (до 2 хв.), багатофункційністю (широкий спектр застосування), високим рівнем чутливості.

Інтеграція інформаційно-комунікаційних технологій у тестовий контроль студентів СМГ передбачає забезпечення: можливості проведення стандартизованої процедури тестування; достеменності інформації; підвищення змістовної валідності тестових методик; термінового отримання результату, що відповідає часу одержання інформації (в межах 20–60 с.); швидкого виконання складних обчислень з поданням результатів у цифровому або графічному вигляді; автоматичного отримання результатів багаторазових тестувань у вигляді електронного протоколу; комплексного підходу: розроблена прикладна експертна система уніфікує й інтенсифікує одержання й оброблення результатів контролю поновленням й коригуванням великого масиву інформації контролю й накопичення її у інтегрованій

базі, у якій налагоджено їхню реплікацію, оброблення та інтерактивний аналіз з використанням статистичних та математичних методів й алгоритмів.

Прикладні аспекти й дидактична слушність використання інформаційно-комунікаційних технологій у системі контролю, оснащення його сучасними засобами, зокрема сфери нанотехнологій, полягає у: задоволенні метрологічних запитів; істотному зменшенні часових втрат; суттєвому розширенні спектра застосування методів багатовимірного математичного аналізу даних та програмного опрацювання отриманих результатів. Перелічені чинники забезпечують реалізацію об'єктивного, раціонального, цілеспрямованого оперативного контролю.

Таким чином, використанням інноваційних технологій у тестовому контролі формує інформаційний простір контролю у фізичному вихованні СМГ на якісно новому рівні, забезпечуючи інтисифікацію тестового процесу. Відтак, реалізовано спробу підвищити ефективність контролю у СМГ шляхом оперативного дієвого аналізу та інтерпретації великих обсягів кількісної інформації тестування.

У четвертому розділі **«Структурно-функціональна модель і методика контролю у фізичному вихованні студентів спеціальних медичних груп»** розв'язано п'яте завдання дослідження й подано результати першої частини формувального експерименту.

У розділі наведено теоретичне узагальнення, систематизацію, групування сукупності результатів, отриманих на попередніх етапах педагогічного дослідження, і нове вирішення наукового завдання щодо побудови системи контролю у фізичному вихованні студентів СМГ, яку інтегровано у структурно-функціональну модель. Розроблена у вигляді складної теоретичної конструкції запропонована у роботі структурно-функціональна модель подана як цілісна система, яка зорієнтована на інтеграцію фундаментальних знань та інформаційного ресурсу, що забезпечують ефективну реалізацію контролю у фізичному вихованні студентів СМГ. Модель розроблено на основі взаємодії структурно-функціонального, діяльнісного, компетентнісного, диференційованого й особистісно-орієнтованого та системного методологічних підходів.

Структурно-функціональна модель позиціонована з огляду на функції та завдання контролю у фізичному вихованні СМГ, скеровані на досягнення його цілей, й подана у вигляді цілісної системи, у якій інтегровано головне призначення, мету, структуру, умови, принципи функціонування педагогічного процесу (рис. 1). Перелічене втілює квінтесенцію спроектованої моделі: рівень цільовизначення, змістовно-процесуальний рівень й рівень управління.

Головне призначення – поточний облік і аналіз інформації про фактичні результати фізичного виховання й забезпечення на цій основі якості педагогічних коригувальних впливів. Мета – теоретичне обґрунтування організаційно-функціональної структури та змісту тестового контролю для забезпечення його високої ефективності та дієвої реалізації цілей та завдань фізичного виховання студентів СМГ на засадах модернізації.

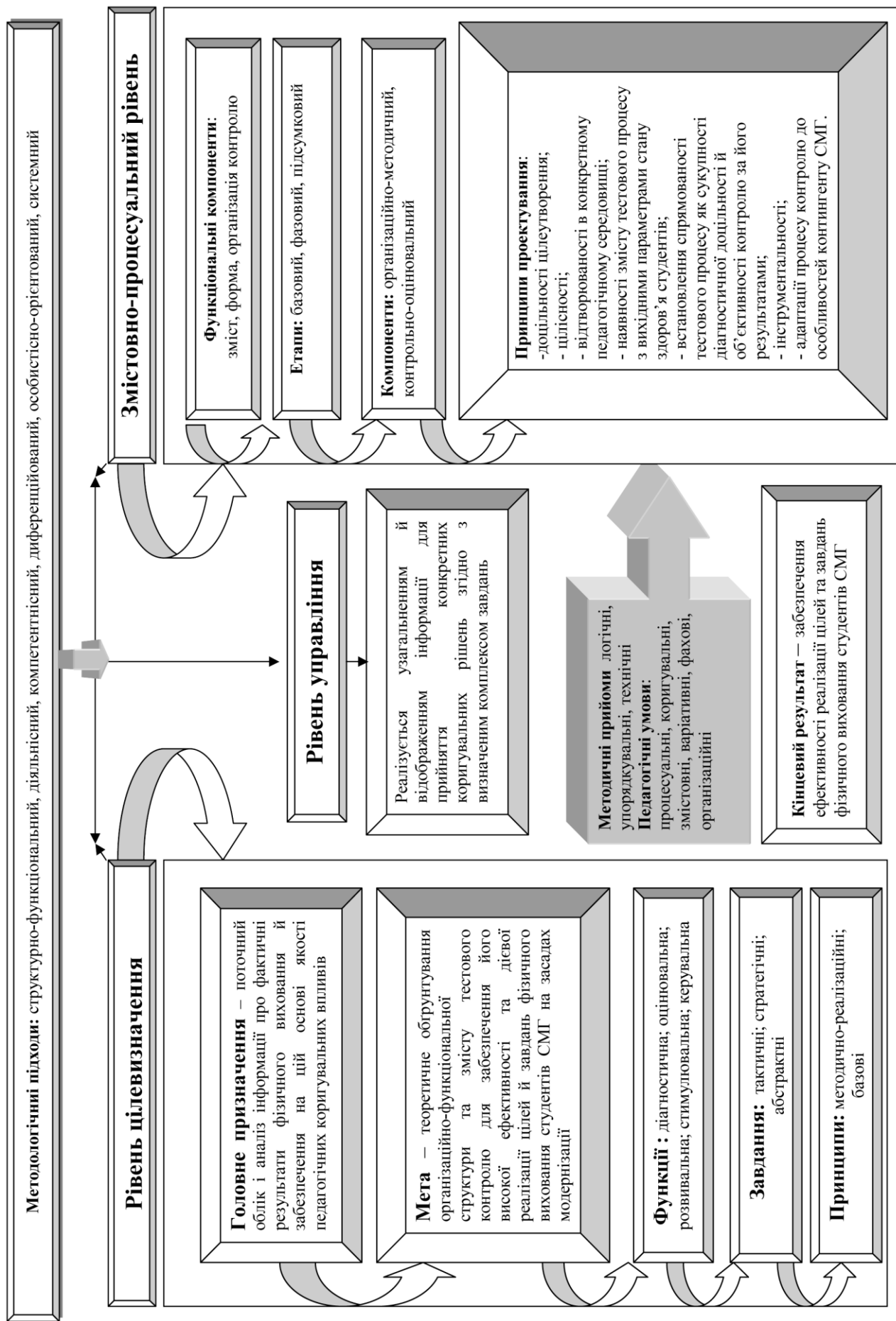

Рис. 1. Структурно-функціональна модель системи контролю у фізичному вихованні студентів СМГ

У моделі виділено рівень цілевизначення, на якому окреслено функції, реалізація котрих повинна забезпечувати досягнення мети й основу яких становлять визначені функції тестового контролю:

- діагностична: отримання інформації про поступ у фізичному вихованні;
- оцінювальна: визначення ефективності фізичного виховання;
- керувальна: забезпечення зворотного зв'язку;
- стимулювальна: реалізується через мотивацію студентів на підставі результатів тестового контролю;
- розвивальна: реалізується під час покращання психофізичного стану студентів.

Дієве втілення цих функцій забезпечено вирішенням комплексу завдань як заздалегідь визначених досягнень, якими є:

- тактичні: якісна реорганізація тестового контролю у СМГ; удосконалення її архітектоніки; оптимізація методики оцінювання;
- стратегічні: забезпечення ефективного зворотного зв'язку у процесі фізичного виховання; організація змістового цілеспрямованого впливу контролю;
- абстрактні: забезпечення гармонійного усебічного фізичного розвитку студентів; «гнучкість» фахівця у досягненні поставлених цілей; забезпечення саморозвитку студентів; спрямованість на досягнення цілей та завдань фізичного виховання.

Забезпечення ефективного вирішення завдань спроектованої моделі передбачає дотримання низки принципів. Базові принципи регламентують чільні аспекти тестового контролю:

- науковості: передбачає реалізацію тестового контролю із наукових позицій;
- оздоровчо-розвивальної спрямованості полягає в тому, що керівним положенням під час вибору тестових випробувань є реалізація оздоровчого спрямування
- оптимальності: принцип забезпечує продуктивну адаптацію контролю й передбачає раціональний синтез найдоцільніших методів тестування;
- інформативності: кожна використана тестова методика повинна надавати максимум інформації про досліджувані параметри;
- неупередженості: передбачає об'єктивність оцінювання результатів;
- цілісності – обумовлює перманентний взаємозв'язок усіх фракцій системи контролю в єдине ціле;
- системності – тестовий контроль розглядається як комплекс взаємопов'язаних компонентів, які є взаємозалежними, існують та реалізується у тісному взаємозв'язку;
- динамічності – передбачає технологічну оптимізацію контролю;
- емерджентності: передбачає можливість розбіжності локальних цілей окремих складових системи контролю з глобальним оптимумом цілі;
- інтегративності, який спрямований на гармонійний розвиток особистості студентів, на усебічність їхнього фізичного розвитку.

Методично-реалізаційні принципи регламентують організацію й методику контролю й відображають загальні закономірності його функціонування:

- рефлексивності, який передбачає самостійність у контролі, вміння здійснювати самооцінку й, за рахунок критичного аналізу, коригування дій;

- ілюстрованості: зобов'язує будувати процес контролю так, щоб у сприйнятті брало участь якомога більше органів чуття;
- адекватності: потребує урахування індивідуальних особливостей студентів;
- упорядкування: система контролю функціонує згідно з чітко окресленим алгоритмом;
- прогресування: принцип втілює загальну тенденцію до підвищення вимог контролю;
- циклічності: полягає у композиційній повторюваності семестрового контролю;
- раціональності: передбачає вибір змісту і методів тестового контролю, які забезпечували б найкращий результат;
- диференційованого підходу: передбачає урахування особливостей контингенту СМГ під час вибору методик тестового контролю;
- зворотного зв'язку: в основі цього принципу – варіативне застосування різних форм, методів, прийомів і способів залежно від отриманих результатів та етапу контролю.

Всі вищевказані принципи утворюють систему принципів, які спрямовані на реалізацію цілей тестового контролю та описують цілісне, системне педагогічне явище, яким є цей процес.

Змістовно-процесуальний рівень спроектованої моделі містить такі функціональні компоненти: зміст, форма та організація контролю. Цей рівень розглядали як синтез організаційно-методичного й контрольного-оцінювального компонентів, що у взаємозв'язку є цілісною, гнучкою, динамічною структурою. Його функціональне призначення – організація практичних дій фахівця.

Організаційно-методичний компонент змістовно-процесуального рівня у нашій моделі – це змістовне узагальнення таксономії цілей та системи дій. Він являє собою структуризовану алгоритмічну систему розпоряджень (вказівок), які забезпечують реалізацію педагогічного процесу контролю. Істотною особливістю організаційно-методичного компонента нашої моделі є те, що педагогічному експромту вона протиставляє жорсткі алгоритмічні приписи, систему логічно вмотивованих дій послідовного переходу від елемента до елемента у ході практичної реалізації контролю.

Упорядкування організації, форми і змісту системи контролю ґрунтується на принципах проектування, які забезпечують ефективність їхньої реалізації у практиці: принцип доцільності цілеутворення, принцип цілісності, принцип відтворюваності в конкретному педагогічному середовищі, наявності змісту тестового процесу з вихідними параметрами стану здоров'я студентів та принцип встановлення спрямованості тестового процесу як сукупності діагностичної доцільності й об'єктивності контролю за його результатами, принцип інструментальності, принцип адаптації процесу контролю до особливостей контингенту СМГ.

Визначено методичні прийоми практичної реалізації змісту контролю, що сприяють ефективному досягненню мети сконструйованої моделі та є їхньою складовою: логічні, упорядкувальні, технічні, а також педагогічні умови ефективного упровадження сконструйованої моделі у фізичне виховання СМГ. Педагогічні умови реалізації на практиці спроектованої моделі, в контексті нашого дослідження, визначаються як система, що забезпечує цілісний репродуктивний процес тестового контролю,

ефективність його організації й оптимального функціонування: процесуальні, коригувальні, змістовні, варіативні, фахові, організаційні.

Для забезпечення реальних умов практичної реалізації запропонованої моделі, визначено й логічно обґрунтовано перелік методичних процедур. Розроблена структура змістовно-процесуального рівня спроектованої моделі як ієрархічна декомпозиція складається з таких етапів: базовий, фазовий і завершальний. Мету кожного етапу, їх функції, завдання, визначальні особливості, структурну композицію, змістовну сутність та алгоритм її практичної реалізації подано у вигляді упорядкованої системи. У межах цієї структурної організації наведено результати якісної модернізації програм тестового контролю та належні нормативи оцінювання їхніх результатів.

Контрольно-оцінювальний компонент змістовно-процесуального рівня репрезентує організаційно-технологічні механізми оброблення інформації тестового контролю та формування підсумків, які відображають результати фізичного виховання. Обґрунтовано методику інтегрального оцінювання результатів тестування, яка полягає у формуванні підсумкового індикаторного показника психофізичного стану студентів. Запропоновано якісно новий підхід до інтерпретації отриманих результатів тестового контролю з використанням «формульованого» оцінювання. Метою такого оцінювання є кумулятивна оцінка власних досягнень студента як результату фізичного виховання. Окрім загальної оцінки, таке оцінювання дає можливість урахувати окремі показники досліджуваних параметрів. Основне завдання – отримати інформацію щодо індивідуальної динаміки параметрів психофізичного стану студентів СМГ у процесі їхнього фізичного виховання, а не міри відповідності їхніх значень виконанню встановлених норм і вимог.

«Формульоване» оцінювання ефективно за умови його системного застосування і є однією з визначальних особливостей представленої методики. Його застосування в інтерпретації отриманих результатів контролю розглядаємо як засіб ефективної реалізації оздоровчої та адаптивної функції фізичного виховання. В такий спосіб забезпечується критичний аналіз цього процесу й визначаються напрями його своєчасної коригування та удосконалення.

Операції зведення підсумкових даних тестового контролю, їх систематизація, студіювання, облік й аналіз – це рівень управління у нашій моделі. Практично це реалізується узагальненням й відображенням інформації для прийняття конкретних коригувальних рішень згідно з визначеним комплексом завдань, який складається із коригувальних заходів й педагогічних впливів на кожному етапі практичної реалізації сформульованих у моделі положень.

Завершальний компонент структури – кінцевий результат функціонування спроектованої моделі, який полягає у забезпеченні ефективності реалізації цілей та завдань фізичного виховання студентів СМГ.

Отже, ефективність сконструйованої структурно-функціональної моделі досягається завдяки упорядкованому взаємозв'язку її компонентів. Усі складники моделі функціонують у належній, скерованій на кінцевий результат, узгодженій єдності.

П'ятий розділ роботи **«Дослідно-експериментальна перевірка ефективності реалізації структурно-функціональної моделі та експериментальної методики у**

практиці фізичного виховання спеціальних медичних груп» містить розв'язання шостого завдання дослідження й результати формувального експерименту.

Завдання цього етапу дослідження суто практичне – оцінювання ефективності використання структурно-функціональної моделі й методики системи контролю у навчальному процесі студентів СМГ упродовж курсу фізичного виховання у ВНЗ. Критерієм ефективності запропонованих авторських положень слугував підсумковий аналіз динаміки параметрів психофізичного стану студентів СМГ дослідних груп. Дослідження проводили щорічно у визначених навчальних програмах терміни, дотримуючись однакового порядку організації. Здійснено комплексний аналіз за операційно-процесуальним критерієм (проведені контрольні вимірювання, узагальнені результати). Структуризований отриманий інформаційний масив був оброблений з використанням математико-статистичного аналізу.

Для забезпечення об'єктивності експертних висновків щодо проведеного експериментального дослідження здійснено вихідний статистичний аналіз отриманих на початку формувального експерименту якісних характеристик досліджуваних параметрів студентів дослідних груп. Отож, на початку дослідження значення показників у дослідних групах між собою не відрізнялися. Рівень соматичного здоров'я та стан загальної фізичної працездатності в усіх студентів на початку експерименту визначений як «низький». Числові значення інтегрального показника психофізичного стану студентів дослідних груп був на рівні «погано». Однорідністю досліджуваної вибірки студентів забезпечили репрезентативність отриманих даних, об'єктивність висновків та достеменність інтерпретації підсумків експерименту.

Установлено, що реалізація передбаченого методикою змісту тестового контролю у ході фізичного виховання студентів з відхиленнями у стані здоров'я забезпечує позитивний ефект (на рівні $p < 0,05$) у вирішенні поставлених завдань, про що свідчать результати контролю (табл. 1).

У підсумку, середні значення, з якими корелює рівень соматичного здоров'я студентів ЕГ, із таких, відповідали «низькому» рівню, перейшли у діапазон значень, які відповідають «нижчому за середній» (72,4 %), інші – «середньому» рівню ($p < 0,05$). Стан загальної фізичної працездатності у студентів ЕГ наблизився у числових показниках до середнього рівня, інтегральний показник психофізичного стану – межі «доброго». У студентів КГ ці параметри зазнали певних позитивних змін, втім, їх якісна оцінка залишилась у межах попередньої.

У студентів всіх ЕГ поліпшились параметри морфофункціонального стану, на відміну від студентів КГ. Об'єктивний аналіз змін у перебігу наявних захворювань та діяльності ураженої системи в окремих групах доводить ефективність розробленої методики, що засвідчують результати аналізу стану цих систем. У розвитку функціональних можливостей діяльності ураженої системи результати студентів ЕГ істотно переважають результати студентів КГ. За всіма дослідними параметрами результати студентів усіх ЕГ у підсумковому тестуванні достовірно кращі, аніж у попередніх вимірюваннях. Найкращі якісні показники спостерігаємо у групі студентів із захворюваннями органів травлення та обміну речовин, найнижчі – у групі

студентів із захворюваннями НС, що, очевидно, пояснюється складністю патологічних змін у цій системі.

Таблиця 1

Досягнення у дослідних групах наприкінці експерименту

Дослідні групи із захворюваннями:	Показник	Діапазон та достовірність (*) змін			
		Дівчата		Хлопці	
		ЕГ	КГ	ЕГ	КГ
Серцево-судинної системи	морфофункціональний стан (%)	9,6 – 27,9*	-1,8 – 5,1	11,5 – 28,2*	-1,9 – 4,6*
	фізична підготовленість (%)	10,5 – 20,5*	0,33 – 5,23	17,7 – 25,4*	-2,01 – 4,14
	психофізіологічні функції (%)	11,1 – 28,7*	0 – 4,4*	9,02 – 32,1*	0 – 5,2
	рівень здоров'я (бала)	8,8±0,47*	4,1±0,52	10,6±0,33*	4,9±0,39
	ЗФП (у.о)	0,41±0,02	0,33±0,02	0,43±0,04	0,34±0,01
	ІП (бала)	220,3±12,9*	179,5±13,2	265,5±13,8*	214,6±9,5
Респіраторної системи	морфофункціональний стан (%)	10,4 – 26,1*	-1,3 – 2,2	11,5 – 26,5*	0 – 3,5
	фізична підготовленість (%)	10,8 – 20,0*	-4,02 – 7,2*	17,1 – 22,7*	0 – 6,06*
	психофізіологічні функції (%)	11,3 – 31,4*	0 – 4,7	9,3 – 32,3*	0 – 5,5*
	рівень здоров'я (бала)	10,6±0,47*	4,5±0,51	11,4±0,33*	4,9±0,32
	ЗФП (у.о)	0,42±0,02	0,33±0,01	0,44±0,01	0,35±0,02
	ІП (бала)	224,7±11,4*	177,6±11,6	268,7±11,1*	215,7±12
Нервової системи	морфофункціональний стан (%)	10,1 – 20,7*	0 – 5,7	10,2 – 27,7*	0 – 4,2
	фізична підготовленість (%)	12,8 – 24,2*	2,38 – 6,87*	17,5 – 25,4*	-3,6 – 10,8*
	психофізіологічні функції (%)	12,4 – 29,7*	0 – 11,1*	15,2 – 32,6*	0 – 9,1
	рівень здоров'я (бала)	7,1±0,57*	3,7±0,42	7,8±0,41*	3,8±0,32
	ЗФП (у.о)	0,40±0,02	0,30±0,01	0,43±0,02	0,32±0,02
	ІП (бала)	207,3±12,6*	153,2±12*	233,2±10,5*	195,2±10
Опорно-рухового апарату	морфофункціональний стан (%)	10,4 – 22,8*	0 – 6,5*	0 – 5,3*	10,8 – 25,6*
	фізична підготовленість (%)	17,3 – 20,7*	-1,95 – 7,1*	17,3 – 23,4*	-2,3 – 4,6*
	психофізіологічні функції (%)	5,6 – 29,5*	0 – 4,7	7,2 – 32,8	0 – 5,1
	рівень здоров'я (бала)	11,1±0,58*	4,7±0,58	12,8±0,31*	4,91±4,4
	ЗФП (у.о)	0,44±0,02	0,35±0,02	0,46±0,02	0,36±0,01
	ІП (бала)	233,4±13,1*	188,6±10,2	277,1±14,3*	222,9±10
Обміну речовин і органів травлення	морфофункціональний стан (%)	6,2 – 25,8*	0 – 2,5	3,2 – 27,5*	0 – 2,1
	фізична підготовленість (%)	16,9 – 21,7*	0,93 – 1,88	19,1 – 20,2*	-3,02 – 8,1*
	психофізіологічні функції (%)	10,5 – 25,3*	0 – 2,9	9,4 – 22,6*	0 – 4,3
	рівень здоров'я (бала)	8,9±0,39*	3,9±0,38	10,1±0,48*	4,5±0,22
	ЗФП (у.о)	0,41±0,02	0,32±0,01	0,43±0,03*	0,34±0,01
	ІП (бала)	221,8±11,1*	180,2±9,4*	272,5±11,2*	218,4±11*
Офтальмологічними	морфофункціональний стан (%)	8,2 – 24,1*	0 – 8,6*	10,9 – 28,3*	0 – 2,6
	фізична підготовленість (%)	15,3 – 19,8*	3,11 – 4,03	16,7 – 20,6*	-5,01 – 2,6*
	психофізіологічні функції (%)	14,1 – 30,7*	0 – 6,8	14,7 – 30,2*	0 – 6,5
	рівень здоров'я (бала)	7,8±0,53*	3,4±0,42	8,5±0,42*	3,6±0,29
	ЗФП (у.о)	0,39±0,02	0,31±0,01	0,40±0,02	0,32±0,01
	ІП (бала)	215,9±11,1*	159,5±8,9*	237,5±11,2*	201,1±11*
Загалом досліджуваних параметрів, з них:		36			
– відрізнялися		32	10	30	10
– не відрізнялися		4	26	6	26

Примітки: подано дані середніх значень; * – достовірно кращі показники на рівні $p < 0,05$; експериментальні (ЕГ), контрольні (КГ) групи: дівчата $n=120$, хлопці $n=120$; ЗФП – загальна фізична працездатність, ІП – інтегральний показник психофізичного стану; % - зростання від вихідного рівня.

Підсумковим аналізом стану фізичної підготовленості встановлено наявність позитивної динаміки її параметрів у студентів ЕГ, що відрізняються стосовно до КГ стабільністю. Дані констатувального експерименту засвідчили низький рівень її параметрів у студентів досліджуваної вибірки. Після експерименту числові значення обстежених параметрів перейшли у спектр даних, що вказують на покращення стану, особливо у чоловічих групах. Досягнута позитивна динаміка дає змогу оцінювати стан фізичної підготовленості у студентів ЕГ як середній. У студентів КГ таких змін не спостерігалось, а результати у ЕГ за всіма показниками достовірно вищі ($p < 0,05$) у межах 15 %, ніж у КГ.

Узагальнення якісної оцінки тестування психофізіологічних функцій засвідчило їх покращення у студентів ЕГ. Це знайшло відображення у позитивних достовірних змінах параметрів цих функцій упродовж навчання. Найкращі результати спостерігаються у показниках розумової працездатності та динамічної витривалості у хлопців, у дівчат – атенційних здібностей, ці відмінності мають достовірну значущість порівняно зі студентами КГ ($p < 0,01$). У КГ з цих параметрів покращуються лише окремі показники та меншими темпами, а решта залишаються на досягнутому рівні.

Отже, за всіма показниками ефективності запропонованої структурно-функціональної моделі й методики системи контролю студенти ЕГ показали достовірно кращі результати, аніж студенти КГ. Важливо, що кількість студентів дослідних груп достатні для доказової оцінки підсумків експерименту.

У результаті досліджень підтверджену гіпотезу й отримано три групи даних: ті, що підтверджують, доповнюють, й абсолютно нові, що загалом утворюють цілісну систему наукових знань про раціональну побудову системи контролю у СМГ.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі подано нове вирішення науково-прикладної проблеми невідповідності чинного стану системи контролю у фізичному вихованні спеціальних медичних груп вимогам якісної реалізації його завдань для забезпечення ефективності фізичного виховання студентів цих груп. Результати проведеного дослідження теоретико-методичних основ системи контролю у фізичному вихованні студентів СМГ дають ґрунтовні підстави для таких висновків:

1. На підставі підсумків аналітичного аналізу та узагальнювання матеріалів наукових розвідок вітчизняних та зарубіжних фахівців галузі, наукових праць із теорії та методики фізичного виховання, категоріально-аспектного розгляду з'ясовано теоретико-методичні основи контролю у фізичному вихованні. За результатами останнього, виявлено чільне місце контролю у забезпеченні ефективності реалізації мети і завдань фізичного виховання та управлінні цим процесом. Визначено теоретичне і практичне значення якісної реалізації процедур контролю, скерованих на отримання інформації щодо доцільності педагогічних дій на ефективність фізичного виховання загалом. Останнє питання залишається вельми актуальним у контексті забезпечення якості вищої освіти та здоров'язбереження студентської молоді.

Досліджено, що тестовий контроль є засобом інформаційного забезпечення процесу керування у фізичному вихованні. Як перманентний цілісний педагогічний

процес, він відображає об'єктивні закономірності останнього. Розкрито й обґрунтовано сутність тестового контролю у СМГ, що є комплексом стандартизованих методів вимірювання показників, за значенням яких оцінюють психофізичний стан студентів та роблять висновки про ефективність фізичного виховання.

Установлено, що проблема контролю у СМГ до нині не дістала належного вивчення й висвітлення у наявних наукових розвідках. При аналізі літературних джерел не виявлено робіт, що містять системні дослідження питань теорії і методики контролю у СМГ. З'ясовано відсутність положень щодо змісту й організації цього процесу у СМГ. Дослідженням виявлено існування науково-прикладної проблеми невідповідності чинного стану контролю у фізичному вихованні студентів СМГ вимогам якісної реалізації його завдань. Зазначене спричиняє до необхідності теоретико-методичного обґрунтування системи контролю у спеціальних медичних групах, що здатні забезпечити вирішення дієвих завдань фізичного виховання студентів із відхиленнями у стані здоров'я для забезпечення ефективності цього процесу.

2. Емпіричним вивірюванням чинних тестових методик контролю у СМГ засвідчено їхню невідповідність науково-методичним метрологічним запитам: згідно з отриманими результатами, кількісні значення коефіцієнтів автентичності перебувають у межах середнього та низького рівнів, відповідно до шкал їхньої градації. Аналізом якісної добротності тестових методик контролю визначено відсутність їхньої дієвості, як засобу інформаційного забезпечення процесу управління у фізичному вихованні студентів СМГ.

Узагальнюванням результатів здійсненої метрологічної розвідки з'ясовано, що у фізичному вихованні студентів з відхиленнями у стані здоров'я сьогодні використовуються контрольні тести, автентичність яких не обґрунтована щодо специфіки контингенту СМГ. На підставі отриманих емпіричних даних та теоретичних положень теорії тестів й оцінок обґрунтовано недоцільність використання у тестовому контролі студентів цих груп методологічного підходу, розробленого на основі середньостатистичних норм й шкал оцінки.

Емпірично встановлено, що відповідно до норм і вимог типової програми фізичного виховання СМГ одержаний результат інтегральної оцінки стану фізичної підготовленості студентів цих груп на задовільному рівні та достовірно не змінюється протягом терміну академічного навчання. Дослідження його параметрів у ході курсу фізичного виховання засвідчило відсутність позитивної динаміки у стані якісних показників. На підставі аналізу результатів тестових випробувань, передбачених навчальною програмою, встановлено неадекватність чинних норм і вимог, що потребує перегляду критеріїв оцінювання підсумків контролю. Підтверджено численні емпіричні результати інших наукових розвідок щодо низького рівня психофізичного стану студентів СМГ після закінченні курсу фізичного виховання.

Опрацюванням отриманих результатів проведеного теоретико-емпіричного дослідження встановлено необхідність переорієнтації цільових установок процесу контролю у фізичному вихованні студентів СМГ на основі реорганізації її метрологічного підґрунтя.

3. З'ясовано, що науково-методичне забезпечення тестового контролю у СМГ сьогодні має низку істотних недоліків, його зміст і спрямованість декларативні та є недовірливі. Чинна практика, теоретичні й програмні положення та зміст контролю породжують суперечності між задекларованою метою фізичного виховання та можливостями її досягнення.

Установлено, що низька ефективність функціонування тестового контролю в СМГ спричинена широким колом теоретико-методичних аспектів, які окреслюють проблемне поле його практичної реалізації у фізичному вихованні студентів СМГ. Останнє визначено як сукупність суперечливих питань: теоретичних (полягає у відсутності теоретичних положень з огляду на специфічні особливості контингенту СМГ); організаційних (щодо формування системи тестового контролю та наукової організації усього процесу загалом, як у сфері розроблення, так і у сфері застосування тестів, та її функціонування); методичних (уніфікованість реалізації тестового контролю у фізичному вихованні СМГ); технологічних (недостатнє використання наукового потенціалу модернізації в оснащенні тестового процесу) чинних норм і вимог (жорстка регламентація тестового контролю з вираженою кон'юнктурою нормативів).

З'ясовано, що незважаючи на доволі потужне науково-методичне забезпечення контролю у фізичному вихованні як напряму наукового дослідження, багато питань ефективного адекватного тестового контролю студентів з відхиленнями у стані здоров'я не вирішено. Визначено, що дискретність та обмеженість емпіричних даних, архаїчність теоретичного підґрунтя та відсутність його логічного обґрунтування загалом спричинено недоліками теоретико-методичного забезпечення реалізації контролю, адаптованого до СМГ.

Виявлено реорганізаційні засади тестового контролю, які передбачають його якісну інноваційну модернізацію задля забезпечення толерування педагогічних впливів у фізичному вихованні СМГ. Обґрунтовано, що для вирішення виявлених дискусійних моментів, з урахуванням сукупностей регуляторних можливостей та формувального потенціалу контролю, нові позиції й напрями наукового пошуку альтернативних підходів, повинні бути спрямовані по-перше, на кардинальну перебудову організаційно-методичної структури системи контролю, по-друге, на модернізацію цього процесу на основі використання засобів інформаційно-комунікаційних технологій для його інтенсифікації.

4. Експериментально обґрунтовано використання засобів інформаційно-комунікаційних технологій для тестового контролю у фізичному вихованні студентів СМГ. Результатом емпіричної розвідки у цьому напрямі, скеровано на вирішення проблемних аспектів тестового контролю, став перехід до якісно нової системи його реалізації через модернізацію засобів тестового контролю на засадах інноваційних технологій.

Підсумком наукового пошуку у визначеному керунку стала розроблена прикладна експертна система інформаційного забезпечення системи контролю у фізичному вихованні СМГ. Репрезентована експертна система інтегрує низку засобів контролю, розроблених на основі інформаційно-комунікаційних технологій. Їхнє

призначення полягає у забезпеченні високого рівня контролю та оцінювання досліджуваних параметрів.

Інтеграцією інноваційних інформаційно-комунікаційних технологій у тестовий контроль забезпечено усунення низки проблемних чинників чинного контролю на основі інтегративної технології множинних функцій в єдину прикладну експертну систему. Ефективність застосування розробленої системи у практиці контролю СМГ забезпечується низкою істотних особливостей, серед котрих: забезпечення стандартизації процедури тестування та достеменності інформації контролю; підвищення змістовної валідності тестових методик; негайне отримання результату; швидке виконання складних обчислень з поданням результатів у цифровому або графічному вигляді; автоматичне отримання результатів багаторазових тестувань у вигляді електронного протоколу та збереженні їх у базі даних у форматі гіпертекстових масивів, що формує інформаційний простір у фізичному вихованні СМГ на якісно новому рівні та забезпечує дієву реалізацію особистісно-орієнтованого підходу в контролі.

Обґрунтовано, що науковий потенціал оснащення тестового процесу з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема нанотехнологій, забезпечує високий рівень контролю та оцінювання досліджуваних параметрів за обмеженого терміну фізичного виховання у СМГ.

5. З урахуванням усіх отриманих результатів емпіричного дослідження розроблено структурно-функціональну модель системи контролю і методик її практичної реалізації у фізичному вихованні студентів СМГ. Останнє здійснено на основі взаємодії структурно-функціонального, діяльнісного, компетентнісного, диференційованого, особистісно-орієнтованого, акмеологічного та системного методологічних підходів.

Розроблену структурно-функціональну модель подано у вигляді багатокомпонентного комплексу у якому інтегровано її основні складові: головне призначення, мету, функцію, завдання, умови, принципи функціонування педагогічного процесу, деталізовано зміст й організацію, визначено кінцевий результат її практичної реалізації. Перелічене втілює квінтесенцію спроектованої моделі: рівень цілевизначення, змістовно-процесуальний рівень й рівень управління, що загалом відображає цілісність структури контролю у фізичному вихованні й передбачає створення науково обґрунтованих організаційних й методичних умов реалізації цього процесу. Сконструйована модель системи контролю у фізичному вихованні студентів СМГ реорганізує процес контролю й потребує запровадження якісно нового комплексу заходів методичного забезпечення задля її дієвої реалізації на практиці. Обґрунтовано експериментальну методик реалізації засад розробленої моделі у практиці фізичного виховання студентів СМГ. Останню розроблено з позицій системного підходу, на основі принципів проектування, визначених методичних прийомів й педагогічних умов реалізації їхніх вимог у проекті.

У детермінованому ракурсі упорядковано методичний матеріал організації тестового контролю студентів з відхиленнями у стані здоров'я, який подано на кшталт системи організаційних, змістових і методичних заходів комплексної діяльності з використанням чинних процедур тестового контролю, інтегрованих у якісно нові фракції. Визначено

базовий, фазовий й завершальний етапи її практичного упровадження. У межах цієї структури подано результати якісного оновлення змісту тестового контролю. Розроблено та обґрунтовано належні нормативи й оцінки досліджуваних параметрів тестового контролю для студентів СМГ.

Реорганізовано методику оцінювання результатів тестового контролю у фізичному вихованні СМГ. Розроблено інструментарій об'єктивізації кількісних педагогічних вимірювань з використанням належних норм, узаasadнених на адаптації до контингенту СМГ. Науково обґрунтовано якісно новий підхід до інтерпретації результатів тестового контролю, який полягає у запровадженні «формульованого» оцінювання й розрахунку інтегративного показника психофізичного стану студента, що запропоновано використовувати як кількісний індикатор результатів курсу фізичного виховання.

6. Експериментальною перевіркою розроблених теоретичних положень структурно-функціональної моделі й методики її реалізації засвідчено їхню практичну дієвість. Сукупністю отриманих числових характеристик емпіричних даних доведено перевагу ефективного управління процесом фізичного виховання у СМГ на основі цілеспрямованого інноваційного коригування системи контролю.

Установлено, що реалізація запропонованих положень на заняттях із ЕГ забезпечує позитивний ефект планомірних педагогічних корекційних впливів у ході фізичного виховання. Систематизація та узагальнення усього комплексу підсумкових даних наприкінці експерименту свідчать на користь упроваджених розробок педагогічних дій, оскільки у студентів ЕГ кращим є: стан соматичного здоров'я, морфофункціональний стан, стан фізичної підготовленості та психофізіологічних функцій як за кількістю показників, що істотно поліпшилися, так і за їхніми значеннями згідно з підсумками прикінцевого зрізу. Статистичним обробленням результатів, встановлено їхній діахронічний збіг у КГ (на рівні $p > 0,05$) до початку та після закінчення експерименту. При цьому існує діахронічна відмінність (на рівні $p < 0,05$) в ЕГ до початку і після закінчення експерименту. Між КГ та ЕГ після закінчення експерименту є синхронічна відмінність: вірогідність відмінностей характеристик студентів досліджуваної вибірки на рівні $p < 0,05$.

Отже, статистично достовірна позитивна динаміка комплексу досліджуваних показників засвідчила, що реалізація передбаченого змісту тестового контролю у фізичному вихованні студентів з відхиленнями у стані здоров'я забезпечує дієве вирішення завдань курсу. Загалом, результати проведеного педагогічного експерименту доводять ефективність репрезентованої у дисертаційному дослідженні авторської розробки педагогічних дій.

Отже, уніфікація підсумків дослідження, скерованого на розвідку ключових науково-педагогічних проблем сучасної системи контролю у фізичному вихованні студентів СМГ, розкриває їхню сутність і зміст у сформульованих теоретичних, експериментальних та прикладних підсумках роботи та узагальнених висновках. Оцінюючи результати, з позицій загальних завдань дослідження, можна вважати експеримент доволі ефективним, оскільки засвідчено реалізованість задекларованих ідей. Одержані підсумки становлять основу для подальших теоретичних і практичних

пошуків, які планується спрямувати на удосконалення організаційної структури фізичного виховання студентів СМГ.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковано основні результати дослідження

1. Блавт О. Система контролю у фізичному вихованні студентів спеціальних медичних груп : монографія. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2016. 512 с.
2. Корягін В.М., Блавт О.З. Тестовый контроль в физическом воспитании : монографія. Germany: LAP LAMBERT Academic Publishing is a trademark of: OmniScriptum GmbH & Co, 2013. 144 с. *Особистий внесок здобувача полягає у формуванні ідей, виборі шляхів вирішення проблеми та систематизації підсумків.*
3. Блавт О.З. Дискретность проблемного поля научно-методического обеспечения системы контроля в физическом воспитании студентов специальных медицинских групп. Проблемы оздоровительной физической культуры и физической реабилитации : колект. монографія. Под ред. А.П. Романчука, В.В. Клапчука. Одесса : Издатель Букаев Вадим Викторович, 2015. 252 с. *Особистий внесок здобувача полягає у проведенні дослідження, аналізі та узагальненні його результатів.*
4. Блавт О.З. Содержательная сущность организационного и научно-методического обеспечения системы контроля в физическом воспитании студентов специальных медицинских групп. Психологические, педагогические и медико-биологические аспекты физического воспитания : колект. монографія. Под ред. А.П. Романчука, И.В. Мороза. Одеса : Юридична література, 2014. С. 28–45. *Особистий внесок здобувача полягає у реалізації дослідження, аналізі та узагальненні його результатів.*
5. Блавт О.З., Козіброда Л.В. Фізичне виховання. Теоретичний курс : навч. пос. для студ. III курсу СМГ. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2012. 145 с. *Особистий внесок здобувача полягає у формуванні основних ідей та написанні окремих розділів.*
6. Корягін В.М., Блавт О.З. Фізичне виховання студентів у спеціальних медичних групах : навч. пос. Видавництво Львівської політехніки, 2013. 488 с. *Особистий внесок полягає у розробленні ідей й написанні окремих розділів.*
7. Козіброда Л.В., Блавт О.З. Фізичне виховання. Теоретичний курс : навч. пос. для студ. II курсу СМГ. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2013. 118 с. *Особистий внесок здобувача полягає у написанні окремих розділів*
8. Блавт О.З. Інформативні показники рівня фізичного здоров'я та фізичної підготовленості студентів ВНЗ. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. 2012. № 11. С. 14–19.
9. Бріскін Ю.А., Корягін В.М., Блавт О.З. Об'єктивізація оцінювання статичної силової витривалості. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт. 2012. Вип. 102(II). С. 20–24. *Особистий внесок здобувача полягає у формуванні ідей практичної реорганізації тестового контролю й систематизації емпіричних даних.*
10. Бріскін Ю.А., Корягін В.М., Блавт О.З. Технологічне забезпечення об'єктивного оцінювання гнучкості. Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному

суспільстві. 2012. № 20(4). С. 406–411. *Особистий внесок здобувача: здійснено аналіз, опрацьовано фактичний матеріал щодо результатів реорганізації тестового процесу.*

11. Блавт О.З. Метрологічне забезпечення системи тестового контролю у спеціальних медичних групах ВНЗ. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. 2013. № 6. С. 20–25

12. Блавт О.З. Методологічні основи тестування координаційних здібностей у фізичному вихованні студентів спеціальних медичних груп ВНЗ. Наука і освіта. 2013. № 4/СХІV. С. 75–78.

13. Брискин Ю.А., Корягин В.М., Блавт О.З. Использование современных электронных технологий для тестирования координации движений. Теория и практика физической культуры. 2013. № 3. С. 52–55. *Особистий внесок здобувача: систематизовано й обґрунтовано емпіричні результати, здійснено їхню репрезентацію.*

14. Блавт О. Сучасний стан системи тестування у фізичному вихованні спеціальних медичних груп ВНЗ Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія № 15. «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)». Зб. наук. пр. за ред. Г.М. Арзютова. К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова. 2013. Вип. 4 (29). С. 107–113.

15. Бріскін Ю.А., Корягін В.М., Блавт О.З. Удосконалення тестування силових здібностей студентів спеціальних медичних груп з використанням електронно-технічних пристроїв. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету ім. Т.Г. Шевченка. Серія : Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт. 2013. Вип. 107(II). С. 139–143. *Здобувач систематизувала й обґрунтовано емпіричні результати, здійснила їхню репрезентацію.*

16. Блавт О.З. Аксиологічні засади реорганізації системи контролю у спеціальних медичних групах ВНЗ. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія № 15. «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)». Зб. наук. пр. за ред. Г.М. Арзютова. К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова. 2013. Вип. 7(33). С. 38–45.

17. Бріскін Ю.А., Блавт О.З. Засоби моніторингу силової витривалості студентів спеціальних медичних груп ВНЗ. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету ім. Т.Г. Шевченка. Серія : Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт. 2013. Вип. 112 (III). С. 14–18. *Особистий внесок здобувача полягає у проведенні дослідження та узагальненні матеріалу.*

18. Блавт О.З. Удосконалення змісту фізичного виховання у роботі зі студентами, хворими на ожиріння, які віднесені до спеціальних медичних груп ВНЗ. Нова педагогічна думка. 2013. С. 57–61.

19. Блавт О.З. Теоретичне обґрунтування тестових методик системи контролю координаційних здібностей студентів спеціальних медичних груп ВНЗ. Молодіжний науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Луцьк : СНУ імені Лесі Українки. 2013. № 12. С. 18–23.

20. Briskin Yu.A., Blavt O.Z. Hardware operational control the spatial and temporal parameters of movement. Дене тәрбиесінің теориясы мен әдістемесі. 2013. № 3.

Р. 69–76. *Особистий внесок здобувача полягає у формулюванні основних положень дослідження й аналізі його результатів.*

21. Брискин Ю.А., Блавт О.З. Система мониторинга внешнего дыхания. Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук. 2013. № 10. С. 154–158. *Особистий внесок здобувача полягає у розробленні основних ідей дослідження й систематизації результатів.*

22. Корягин В.М., Блавт О.З. Автоматизированное обеспечение тестового контроля скоростно-силовых возможностей. Теорія і методика фізичного виховання. 2013. № 1. С. 47–51. *Особистий внесок здобувача полягає у проведенні досліджень й формулюванні висновків.*

23. Блавт О.З. Онтологія метрологічного забезпечення контролю здібності до орієнтування в просторі студентів спеціальних медичних груп ВНЗ. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія № 15. «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)». Зб. наук. пр. за ред. Г.М. Арзютова. К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова. 2014. Вип. 3К(44)14. С. 103–108.

24. Блавт О.З. Технічна модифікація тестового моніторингу здібності до гнучкості студентів спеціальних медичних груп. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету ім. Т.Г. Шевченка. Серія : Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт. 2014. Вип. 118(II). С. 25–29.

25. Блавт О. Перманентність взаємозв'язку розумової та фізичної працездатності у системі тестового контролю студентів спеціальних медичних груп. Молодіжний науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. 2014. Вип. 16. С. 43–48.

26. Брискин Ю.А., Блавт О.З. Портативная электронная система тестирования уровня развития способности к удержанию статического равновесия студентами специальных медицинских групп. Ученые записки : сб. рец. науч. тр. / редкол. : Т.Д. Полякова [и др.]. Минск : БГУФК. 2014. Вып. 17. С. 173–180. *Особистий внесок здобувача полягає у здійсненні дослідження й систематизації емпіричних матеріалів.*

27. Блавт О.З. Психофізіологічна діагностика у контексті формування системи контролю у фізичному вихованні студентів спеціальних медичних груп Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія № 15. «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)». Зб. наук. пр. за ред. Г.М. Арзютова. К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова. 2015. Вип. 3 К1(56)15. С. 66–70.

28. Koryagin V., Blavt O. Technological Conversion of a System for Test Control of the Leaping Ability. European Journal of Physical Education and Sport. 2015. Vol 1.(7). Is. 1. P. 46–52. *Особистий внесок здобувача полягає у розробленні стратегії дослідження й узагальнюванні його результатів.*

29. Koryagin V., Blavt O. Electronic technologies in the system of flexibility test control. International Journal of Current Research Issue. Vol. 7, Issue, 11, pp. 22491–22495. November. 2015. *Особистий внесок здобувача полягає у проведенні досліджень, узагальненні матеріалу і формулюванні висновків.*

30. Блавт О.З. Конверсія технології тестового контролю витривалості з використанням електронної системи моніторингу. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. 2015. Вип. 129. Т. II С. 26–30.
31. Блавт О.З. Дослідно-експериментальна інтегральна вивірка фізичної працездатності у системі контролю студентів спеціальних медичних груп. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія № 15. «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)». Зб. наук. пр. за ред. Г.М. Арзютова. К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова. 2015. Вип. 10(65)15. С. 27–31.
32. Корягін В.М., Блавт О.З. Інформаційна інтерпретація устрою фізичного виховання й системи контролю в освітніх установах. Молодіжний науковий вісник Східноєвропейського НУ ім. Л. Українки. 2015. Вип. 18. С. 11–16. *Здобувач систематизувала й обґрунтувала емпіричні результати, здійснила їх репрезентацію.*
33. Блавт О.З. Ефективність практичної реалізації технології відтворення положень концепції тестового контролю на стан фізичної підготовленості студентів спеціальних медичних груп. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія № 15. «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)». Зб. наук. пр. за ред. Г.М. Арзютова. К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова. 2015. Вип. 11(66)15. С. 22–25.
34. Блавт О.З. Концептуальні положення організації і формування змісту тестового контролю студентів у фізичному вихованні спеціальних медичних груп. Молодіжний науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. 2015. Вип. 19. С. 50–55.
35. Koryahin V.M., Blavt O.Z. Technological provisioning of test control of special health group students' power abilities. Physical education of students. 2016. № 1. P. 43–48. *Особистий внесок здобувача полягає у формуванні основної ідеї й висновків.*
36. Блавт О.З. Інтеграція технологічних засобів у тестовий контроль рухливості в суглобах студентів спеціальних медичних груп. Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. 2016. № 1(33). С. 24–29.
37. Блавт О.З. «Формуюче» оцінювання як технологія комплексної оцінки у тестовому контролі студентів спеціальних медичних груп. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія № 15. «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)». Зб. наук. пр. за ред. Г.М. Арзютова. К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова. 2016. Вип. 3(72)16. С. 12–16.
38. Корягін В.М., Блавт О.З., Цьовх Л.П. Технологічні засади формування рухової компетенції у студентів спеціальних медичних груп у процесі фізичного виховання у ВНЗ. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. 2016. Вип. 139. Т. I. С. 100–104. *Здобувачу належать основні концептуальні ідеї дослідження.*
39. Корягін В.М., Блавт О.З. Вплив експериментальної технології контролю у фізичному вихованні студентів спеціальних медичних груп із респіраторними захворюваннями на їхній морфофункціональний стан. Теорія та методика фізичного виховання. 2016. № 4(114). С. 33–44. *Особистий внесок здобувача полягає у проведенні досліджень, узагальненні матеріалу і формулюванні висновків.*

40. Корягін В.М., Блавт О.З. Стадник В.В. Контроль психофізіологічних функцій студентів із офтальмологічними захворюваннями в процесі фізичного виховання Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. 2017. № 1. 23–30. Журнал входить в базу даних Web of Science Core Collection Index. *Особистий внесок здобувача полягає у проведенні досліджень, узагальненні матеріалу і формулюванні висновків.*
41. Корягін В.М., Блавт О.З., Цьовх Л.П. Процесуальні детермінанти формування педагогічної технології тестового контролю у фізичному вихованні спеціальних медичних груп Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. 2017. Вип. 143. С. 281-284. *Особистий внесок здобувача полягає у формулюванні основних положень дослідження й аналізі його результатів.*
42. Корягін В.М., Блавт О.З. Корекція морфофункціонального стану студентів спеціальних медичних груп із офтальмологічними захворюваннями у процесі реалізації експериментальної технології контролю. Теорія та методика фізичного виховання. 2017. Т. 17, № 1. 33-42. *Особистий внесок здобувача полягає у проведенні досліджень, узагальненні матеріалу і формулюванні висновків.*

Опубліковані праці апробаційного характеру

43. Корягін В.М., Блавт О.З. Удосконалення структури та змісту фізичного виховання у спеціальних медичних групах ВНЗ. Здоров'я і освіта: проблеми та перспективи : зб. наук. пр. III Міжнародної наук.-практ. конф. Донецьк, 2012. С. 23–25. *Особистий внесок здобувача полягає у обґрунтуванні факторів, що впливають на реалізацію змісту фізичного виховання у спеціальних медичних групах.*
44. Корягін В.М., Блавт О.З. Электронное обеспечение системы контроля в специальных медицинских группах вуза. Физическая культура и спорт студенческой молодежи в современных условиях: проблемы и перспективы развития: сб. науч. тр. VIII Международной науч.-практ. конф. [под общ. ред. Е. Д. Грязевой] Тула: Изд-во ТулГУ, 2012. С. 137–142. *Особистим внеском здобувача є постановка мети та проведення дослідження.*
45. Блавт О.З. Організаційно-методичні особливості тестування у фізичному вихованні студентів спеціальних медичних груп ВНЗ. Соціум. Наука. Культура : зб. наук. пр. IX Міжнародної наук.-практ. інтернет-конф. Київ, 2013. С. 59–61.
46. Briskin Yu.A., Blavt O.Z. Monitoring system speed power abilities. Research Journal of International Studies : материалы XX Международной науч.практ. конф. 2013. № 10. С. 7–13. *Особистий внесок здобувача полягає у формуванні ідеї дослідження й оформленні матеріалу.*
47. Корягін В.М., Блавт О.З. Оптимізація системи контролю у фізичному вихованні студентів спеціальних медичних груп ВНЗ. Сучасна наука в мережі INTERNET : матеріали XI Міжнародної наук.-практ. інтернет-конф. Київ, 2013. С. 53–55. *Особистий внесок здобувача полягає у постановці проблеми та інтерпретації результатів дослідження.*
48. Корягін В.М., Блавт О.З. Диференціація тестового контролю у фізичному вихованні студентів спеціальних медичних груп ВНЗ. Психологічні, педагогічні та медико-

біологічні аспекти фізичного виховання та спорту : матеріали IV Міжнародної електронної наук.-практ. конф. Одеса, 2013. С. 187–190. *Особистий внесок здобувача полягає в узагальненні даних та інтерпретації результатів дослідження.*

49. Блавт О.З. Фундаменталізація тестового контролю у фізичному вихованні студентів спеціальних медичних груп ВНЗ. Актуальні проблеми фізичного виховання студентів в сучасних умовах : матеріали Регіональної наук.-практ. конф. Дніпропетровськ, 2013. С. 50–53.

50. Корягин В.М., Блавт О.З. Современные инновационные подходы к усовершенствованию тестирования гибкости. XIII Международная научная сессия по итогам НИР за 2012 год «Научное обоснование физического воспитания, спортивной тренировки и подготовки кадров по физической культуре и спорту» : материалы Междунар. науч.-практ. конф. Минск, 2013. С. 60–63. *Особистий внесок здобувача полягає у постановці проблеми й розробленні алгоритму дослідження.*

51. Брискин Ю.А., Блавт О.З. Технологическое обеспечение тестового контроля статической силовой выносливости. Психология и педагогика: методика и проблемы практического применения : сб. материалов XXXII Международной науч.-практ. конф. Новосибирск, 2013. С. 213–218. *Особистий внесок здобувача полягає у проведенні досліджень й формулюванні висновків.*

52. Блавт О.З. Інформаційне забезпечення тестового контролю у системі фізичного виховання студентів спеціальних медичних груп ВНЗ. Актуальні проблеми соціально-гуманітарних наук : матеріали Другої Всеукр. наук. конф. Дніпропетровськ, 2013. С. 172–174.

53. Блавт О.З. Особливості науково-методичного забезпечення системи тестового контролю у фізичному вихованні студентів спеціальних медичних груп. Актуальні проблеми фізичного виховання студентської молоді Львівщини : матеріали VII Регіональної наук.-практ. конф. Львів, 2013. С. 15–16.

54. Корягин В.М., Блавт О.З. Технічні основи удосконалення системи контролю у фізичному вихованні студентів спеціальних медичних груп ВНЗ. Психологічні, педагогічні та медико-біологічні аспекти фізичного виховання та спорту : матеріали V Міжнародної електронної наук.-практ. конф. Одеса, 2014. С. 23–26. *Особистий внесок здобувача полягає у формулюванні варіантів вирішення проблеми дослідження та аналізі результатів.*

55. Брискин Ю.А. Блавт О.З. Технологические основы обеспечения эффективности тестового контроля в физическом воспитании студентов специальных медицинских групп вузов. Проблемы качества физкультурно-оздоровительной и здоровьесберегающей деятельности образовательных учреждений : сб. науч. статей IV Международной науч.-практ. конф. Екатеринбург, 2014. Ч. 1. С. 48–51. *Особистий внесок здобувача полягає у організації, аналізі й представленні результатів дослідження.*

56. Блавт О.З. Сучасна концепція тестового контролю у системі фізичного виховання студентів спеціальних медичних груп ВНЗ. Актуальні проблеми фізичного виховання студентів в умовах кредитно-модульної системи навчання : матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. Дніпропетровськ, 2014. С. 31–33.

57. Блавт О.З. Тестовий контроль у системі фізичного виховання студентів спеціальних медичних груп ВНЗ. Теоретико-методичні основи організації фізичного виховання молоді : матеріали V Всеукраїнської наук.-практ. конф. Львів, 2014. С. 119–121.
58. Блавт О.З. Теоретические основы действенности тестового контроля студентов специальных медицинских групп в системе их физического воспитания. Валеопедагогические проблемы здоровьесформирования подростков, молодёжи и населения : материалы X Международной науч.-практ. конф. молодых учёных. Екатеринбург, 2014. С. 37–39.
59. Корягін В.М., Блавт О.З. Основи модифікацій у системі тестового контролю у фізичному вихованні студентів спеціальних медичних груп. Фізичне виховання і спорт у контексті державної програми розвитку фізичної культури в Україні: досвід, проблеми, перспективи : зб. наук. пр. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. Ів. Франка, 2014. С. 113–115. *Особистий внесок здобувача полягає у проведенні досліджень й формулювання висновків.*
60. Блавт О. З. Инновационные конверсии в системе тестового контроля студентов специальных медицинских групп вузов. Университетский спорт в современном образовательном социуме : материалы Международной научно-практической конференции. Минск : БГУФК, 2015. Ч. 1. С. 71–74.
61. Корягін В.М., Блавт О.З. Функції тестового контролю у фізичному вихованні студентів спеціальних медичних груп. Актуальні проблеми фізичного виховання та спорту в сучасних умовах : матеріали I Міжнародної наук.-практ. конф. Дніпропетровськ, 2015. С. 167–169. *Особистий внесок здобувача полягає у вирішенні проблеми, що поставлена у роботі.*
62. Блавт О.З. Діагностика автентичної достеменності тестового контролю здібності до координованості рухів студентів спеціальних медичних груп. Молода спортивна наука України. 2015. Вип. 19. Т. 2. С.13–21.
63. Корягін В.М., Блавт О.З. Предиктори інноваційних модифікацій у системі тестового контролю студентів спеціальних медичних груп. Психологічні, педагогічні та медико-біологічні аспекти фізичного виховання та спорту : матеріали VI Міжнародної заочної наук.-практ. конф. Одеса, 2015. С. 362–367. *Особистий внесок здобувача полягає в аналізі та систематизації отриманих результатів.*
64. Блавт О.З. Детермінація тестового контролю студентів спеціальних медичних груп в аспекті модифікаційних процесів. Актуальні проблеми фізичного виховання різних верств населення : матеріали I Всеукраїнської наук.-практ. конф. Харків, 2015. С. 31 –34.
65. Корягін В.М., Блавт О.З. Теоретичні засади дієвості системи тестового контролю у спеціальних медичних групах. Проблеми сучасної валеології, фізичної культури та реабілітації : матеріали VIII Всеукраїнської наук.-практ. конф. Херсон, 2015. С. 130–133. *Особистий внесок автора полягає у характеристиці ролі теоретичних засад.*
66. Блавт О.З. Технологія тестового контролю у фізичному вихованні студентів спеціальних медичних груп. Сучасні тенденції розвитку освіти і науки в інтрдисциплінарному контексті : матеріали I Міжнародної наук.-практ. конф. Дрогобич, 2015. С. 215–216.

67. Блавт О.З. Системні трансформації тестового контролю студентів спеціальних медичних. Педагогічні технології формування культури здоров'я особистості : матеріали III Всеукраїнської наук.-практ. конф. молодих вчених. Чернігів, 2016. С. 21–24.
68. Блавт О.З. Алгоритм педагогічної технології у системі тестового контролю студентів спеціальних медичних груп. Історичні, теоретико-методичні, медико-біологічні аспекти фізичної культури і спорту : матеріали III Всеукраїнської наук.-практ. конф. Чернівці, 2016. С. 240–241.
69. Корягін В.М., Блавт О.З. Систематизація методології оцінювання у тестовому контролі студентів спеціальних медичних груп. Актуальні проблеми фізичного виховання різних верств населення : матеріали II Всеукраїнської наук.-практ. інтерн. конф. Харків, 2016. С. 81–85. *Особистий внесок здобувача полягає у проведенні досліджень та формулюванні висновків.*

Опубліковані праці, в яких додатково відображено результати дисертації

70. Корягін В.М., Блавт О.З. Диференційований підхід до рухового режиму студентів спеціальних медичних груп : монографія. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2014. 272 с. *Особистий внесок здобувача полягає у виборі напряму проведення дослідження та підготовці теоретичних розділів.*
71. Блавт О.З. Методика тестового контролю у спеціальних медичних групах : метод. вказ. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2014. 28 с.
72. Блавт О.З. Система контролю у фізичному вихованні студентів спеціальних медичних груп : метод. вказ. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2015. 24 с.
73. Блавт О.З. Конструктивні особливості оцінювання тестового контролю студентів спеціальних медичних груп ВНЗ. Спортивний вісник Придніпров'я. 2013. № 2. С. 236–241.
74. Блавт О.З. Науково-методичні основи тестування статичної силової витривалості студентів спеціальних медичних груп ВНЗ. Слобожанський науково-спортивний вісник. 2013. № 3. С. 12–16.
75. Блавт О.З. Інноваційні технології в системі тестового контролю у фізичному вихованні студентів спеціальних медичних груп ВНЗ. Теорія і практика фізичного виховання. 2013. № 2. С. 98–108.
76. Блавт О.З. Тестовий контроль як системоутворюючий чинник фізичного виховання студентів спеціальних медичних груп ВНЗ. Слобожанський науково-спортивний вісник. 2014. № 2(40). С. 27–32.
77. Блавт О.З. Концептуальні аспекти системи контролю у фізичному вихованні спеціальних медичних груп ВНЗ. Молода спортивна наука України. 2013. Вип. 13(3). С. 13–19.
78. Блавт О.З. Емпірична вивірка автентичності тестового контролю силових здібностей студентів спеціальних медичних груп. Спортивний вісник Придніпров'я. 2014. № 2. С. 13–17.
79. Блавт О.З. Аналітичний аналіз метрологічної достеменності тестового контролю здібності до диференціювання параметрів рухів студентів спеціальних медичних груп

ВНЗ. Вісник Прикарпатського університету. Серія: Фізична культура. 2014. Вип. 19. С. 115–123.

80. Блавт О.З. Детермінуючі чинники метрологічного забезпечення тестового контролю статокінетичної рівноваги студентів спеціальних медичних груп ВНЗ. Молода спортивна наука України. 2014. Вип. 18. Т. 3. С. 7–16.

81. Блавт О.З. Процесуальний компонент технології реалізації тестового контролю у фізичному вихованні спеціальних медичних груп. Спортивний вісник Придніпров'я. 2015. № 2. С. 11–16.

82. Блавт О.З. Упорядкування форми й змісту тестового контролю у фізичному вихованні студентів спеціальних медичних груп. Молодіжний науковий вісник Східноєвроп. нац. ун-ту імені Лесі Українки. 2016. Вип. 21. С. 36–41.

83. Спосіб оцінювання статичної силової витривалості : патент 77265 : МПК А63В 69/00. Корягін В.М., Бріскін Ю.А., Сушинський О.Є., Блавт О.З., Турик П.М. № 08117, заяв. 02.07.2012. 11.02.2013. Бюл. № 3. *Особистий внесок здобувача полягає у формуванні наукової ідеї, в описі способу, підготовці технічних завдань для проектування, оформленні тексту.*

84. Спосіб оцінювання просторових параметрів рухів : патент 77267 : МПК А63В 69/00. Корягін В.М., Бріскін Ю.А., Сушинський О.Є., Блавт О.З. № 08122, заяв. 02.07.2012, 11.02.2013. Бюл. № 3. *Особистий внесок здобувача полягає в описі способу, підготовці технічних завдань для проектування, оформленні тексту.*

85. Спосіб оцінювання координаційних здібностей : патент 79140 : МПК А63В 69/00/. Корягін В.М., Бріскін Ю.А., Сушинський О.Є., Блавт О.З., Мудрик І.П. № 12434, заяв. 30.10.2012. 10.04.2013. Бюл. № 7. *Особистий внесок здобувача полягає в описі способу, підготовці технічних завдань для проектування, оформленні тексту.*

86. Спосіб оцінювання функціонального стану системи зовнішнього дихання : патент 86275 : А63В 69/00. Корягін В.М., Бріскін Ю.А., Блавт О.З. № 0740, заяв. 11.06.201. 25.12.2013. Бюл. № 7. *Особистий внесок здобувача полягає у описі способу, підготовці технічних завдань для проектування, оформленні тексту.*

87. Спосіб оцінювання силової витривалості : патент 86860 : А63В 69/00. Бріскін Ю.А., Блавт О.З. № 09524, заяв. 30.07.2013, 10.01.2014. Бюл. № 1. *Особистий внесок здобувача полягає у формуванні наукової ідеї, опису способу, підготовці технічних завдань для проектування, оформленні тексту.*

88. Спосіб оцінювання швидкісних й швидкісно-силових можливостей.: патент 88017 МПК А63В 69/00. Корягін В.М., Сушинський О.Є., Блавт О.З. № 11838, заяв. 7.10.2013, 25.02.2014. Бюл. № 4. *Особистий внесок здобувача полягає у формуванні наукової ідеї, в описі способу, підготовці технічних завдань для проектування, оформленні тексту.*

89. Спосіб оцінювання швидкісно-силових здібностей: патент 89544 Україна, МПК А63В 69/00. Бріскін Ю.А., Сушинський О.Є., Блавт О.З., Москалець Т.В. № 13430, заяв. 18.11.2013. 25.04.2014. Бюл. № 8. *Особистий внесок здобувача полягає в описі способу, підготовці технічних завдань для проектування, оформленні тексту.*

90. Спосіб оцінювання силових здібностей : патент 92489 Україна, МПК А63В 69/00. Корягін В.М., Блавт О.З. № 14387. № заяв. 09.12.2013, 26.08.2014. Бюл. № 16.

Особистий внесок здобувача полягає у формуванні наукової ідеї, опису способу, підготовці технічних завдань для проектування, оформлення тексту.

91. Спосіб оцінювання функціонального стану статичної рівноваги : патент 92601 Україна, МПК А63В 69/00. Бріскін Ю.А., Блавт О.З. № 02902, заяв. 21.03.2014. 26.08.2014. Бюл. № 16. *Особистий внесок здобувача полягає у формуванні наукової ідеї, в описі способу, підготовці технічних завдань для проектування, оформленні тексту.*

92. Спосіб оцінювання гнучкості у фізичному вихованні і спорті : патент 96467 : А63В 69/00. Бріскін Ю.А., Блавт О.З., Мудрик І.П. № 08581; заяв. 28.07.2014; 10.02.2015, Бюл. № 3. *Особистий внесок здобувача полягає у формуванні наукової ідеї, в описі способу, підготовці технічних завдань для проектування, оформленні тексту.*

93. Спосіб оцінювання функціонального стану силових якостей : патент 98767 : А63В 69/00. Корягін В.М., Блавт О.З. № 11385, заяв. 20.10.2014. 12.05.2015. Бюл. № 9. *Особистий внесок здобувача полягає в описі способу, підготовці технічних завдань для проектування, оформленні тексту.*

94. Спосіб оцінювання рухливості опорно-рухового апарата у фізичному вихованні : патент 100912 : А61В 5/103. Корягін В.М., Блавт О.З. № 02630, заяв. 23.03.2015. 10.08.2015. Бюл. № 15. *Особистий внесок здобувача полягає в описі способу, підготовці технічних завдань для проектування, оформленні тексту.*

95. Спосіб оцінювання витривалості у фізичному вихованні і спорті : патент 100935 : А61В 5/103. Корягін В.М., Блавт О.З. № 02929, заяв. 30.03.2015. 10.08.2015. Бюл. № 15. *Особистий внесок здобувача полягає в описі способу, підготовці технічних завдань для проектування, оформленні тексту.*

96. Спосіб моніторингу загальної рухливості суглобів : патент 104074 : А63В 23/00. Корягін В.М., Блавт О.З. № 06808, заяв. 09.07.2015. 12.01.2016. Бюл. № 11. *Особистий внесок здобувача полягає в описі способу, підготовці технічних завдань для проектування, оформленні тексту.*

АНОТАЦІЇ

Блавт О.З. Теоретико-методичні основи системи контролю у фізичному вихованні студентів спеціальних медичних груп. — Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 — теорія та методика навчання (фізична культура, основи здоров'я) — Чернігівський національний педагогічний університет імені Т.Г. Шевченка, Чернігів, 2017.

У дисертації обґрунтовано теоретико-методичні основи контролю як основного засобу інформаційного забезпечення процесу фізичного виховання студентів спеціальних медичних груп. Здійснено теоретичне узагальнення та практичне вирішення актуальної наукової проблеми раціональної побудови й організації тестового контролю студентів з відхиленнями у стані здоров'я в процесі їхнього фізичного виховання. У роботі репрезентовано структурно-функціональну модель і

методику тестового контролю у спеціальних медичних групах, а також експериментально перевірено й доведено їх ефективність.

На підставі підсумків констатувального етапу встановлено детермінанти дієвості системи контролю у фізичному вихованні спеціальних медичних груп. Експериментально обґрунтовано використання засобів інформаційно-комунікаційних технологій у тестовому контролі студентів спеціальних медичних груп. Окреслено структурно-логічну структуру, зміст устрою й методику практичної реалізації тестового контролю, відповідно до систематизації контингенту спеціальних медичних груп із захворюваннями. Розроблено та обґрунтовано належні нормативи та оцінки результатів тестового контролю студентів спеціальних медичних груп й запропоновано якісно новий підхід до їхньої інтерпретації. За результатами педагогічного експерименту підтверджено ефективність розроблених моделі та методики її практичної реалізації у спеціальних медичних групах. Експериментальна перевірка запропонованих положень підтвердила високу ефективність у вирішенні завдань фізичного виховання студентів із відхиленнями у стані здоров'я.

Ключові слова: студент, спеціальна медична група, фізичне виховання, тестовий контроль, модель, методика, інновація, норма, оцінка.

Блавт О.З. Теоретико-методические основы системы контроля в физическом воспитании студентов специальных медицинских групп. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени доктора педагогических наук по специальности 13.00.02 — теория и методика обучения (физическая культура, основы здоровья). — Черниговский национальный педагогический университет имени Т. Г. Шевченко, Чернигов, 2017.

Диссертация посвящена обоснованию теоретико-методических основ системы контроля как основного средства информационного обеспечения процесса физического воспитания студентов специальных медицинских групп. Осуществлено теоретическое обобщение и практическое решение актуальной научной проблемы рационального построения и организации тестового контроля студентов с отклонениями в состоянии здоровья в процессе их физического воспитания. В работе представлены структурно-функциональная модель и методика тестового контроля в специальных медицинских группах, а также экспериментально проверена и доказана их эффективность.

На основании итогов констатирующего этапа встановлено детермінанти действенности тестового контроля в физическом воспитании специальных медицинских групп. Экспериментально обосновано использование средств информационно-коммуникационных технологий в тестовом контроле студентов специальных медицинских групп. Представлено структурно-логическую структуру, содержание и методику практической реализации тестового контроля в соответствии с систематизацией контингента специальных медицинских групп с заболеваниями. Разработаны и обоснованы соответствующие нормативы и оценки результатов тестового контроля студентов специальных медицинских групп, а также качественно новый подход к интерпретации итогов контроля. По

результатам педагогического эксперимента подтверждена эффективность разработанных модели и методики для обеспечения ее действенности в специальных медицинских группах. Их экспериментальная проверка подтвердила высокую эффективность в решении задач физического воспитания студентов с отклонениями в состоянии здоровья.

Ключевые слова: студент, специальная медицинская группа, физическое воспитание, тестовый контроль, модель, методика, инновация, нормы, оценка.

Blavt O.Z. Theoretical and methodical bases of monitoring systems in physical training of students of special medical groups. – Manuscript.

Dissertation for doctor degree in pedagogical sciences in specialty 13.00.02 — Theory and methodology of education (physical culture, the background of health). — Chernihiv National Pedagogical University named after Taras Shevchenko, Chernihiv, 2017.

The thesis is a comprehensive research, aimed at the substantiation of the theoretical and methodical bases of control, as the main mean of the information provision of the management process in the physical education of special medical group students. The study presents a new solution of the social pedagogical and scientific applied problem of the non-conformity of the current control system in the physical education of special medical group students with the current requirements of the high-quality implementation of its tasks. The urgency of the study is determined by the need to find the ways to increase the effectiveness of physical education, which implies the necessity of more accurate regulation of the order and the organization of the control of this process in the educational institutions.

The purpose of the study consists in the experimental substantiation of the theoretical and methodical bases and methods of the control system in the physical education of special medical group students. The object of the research is the control in the physical education of students.

The points of scientific novelty of the thesis, obtained as the result of the personal research, are the following: the theoretical and methodical basis, the structural-functional model and the method of the test control in the physical education of special medical group students are substantiated for the first time; the architectonics of the test control in the special medical groups is justified; the criteria for selecting the tools for the test control are unified. Besides, the principles of the differentiation of test control results assessment in special medical groups presented as a didactic model of the author's method of evaluation are substantiated; individually oriented innovative method of interpreting the results of test control is proposed; the ineffectiveness of the current normative-oriented approach to the evaluation of the results of the test control in special medical groups is identified; an applied expert system is created – the comprehensive information and communication software support for the control and evaluation of the studied parameters.

Research results. The structural-functional model of the control system and the method of its practical realization in the physical education of the special medical group students are developed. The structural-functional model is positioned considering the functions and the tasks of the control in the physical education of the special medical group, which are aimed at achieving

its target orientation. It is introduced as a multicomponent entity in which its main components are integrated: the main purpose, the aim, the function, the task, the conditions, the principles of the pedagogical process functioning, the detailed content and the organization. The final result of its practical implementation is determined. To provide real conditions for the practical implementation of the designed model, a list of methodical procedures for organizing the test control of students with health deviations is defined and logically justified. The results of the qualitative updating of the content of the test control are given. Appropriate norms and assessments of the test control parameters for special medical group students are developed and substantiated.

The method of the results evaluation of the test control in the physical education of special medical groups is reorganized. The tools of objectivation of the quantitative pedagogical measurements with the use of proper norms are developed. A qualitatively new approach to the interpretation of the results of the test control, which consists in the introduction of "forming" evaluation and calculation of the integrative index of the student's psychophysical state, is scientifically substantiated.

The effectiveness of the practical use of the structural-functional model and the methods of the control system in the educational process of the physical education of the special medical group students are defined. It is substantiated that the developed method of realization of the proposed author's provisions for the implementation of the test control in the physical education of the special medical group students is more efficient than the current content in the ensuring the purposeful effective management of this process for the efficient solution of the tasks and achievement of benchmarks.

Keywords: student, special medical group, physical education, test control, model, methods, innovation, norm, evaluation.

Підписано до друку 20.10.2017 р.

Формат 60x90 1/16.Папір офсетний.

Друк на різнографі. Умовн. друк. арк. 2,32. Обл.-вид. арк. 1,9.

Тираж 100 прим. Зам. 171875.

Поліграфічний центр

Видавництва Національного університету "Львівська політехніка"

вул. Ф.Колесси, 4, 79013, Львів

Реєстраційне свідоцтво серії ДК № 4459 від 27.12.2012р.